

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(Br.) Vitt.
L.

KÖPINGSHUS

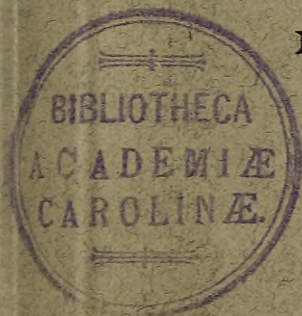

I.O. ÅBERG

STOCKHOLM,
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

1883

Pris: 60 öre.

PÅ KÖPINGSHUS

BERÄTTELSE FRÅN ENGELBREKTS BEFRIELSEKRIG

AF

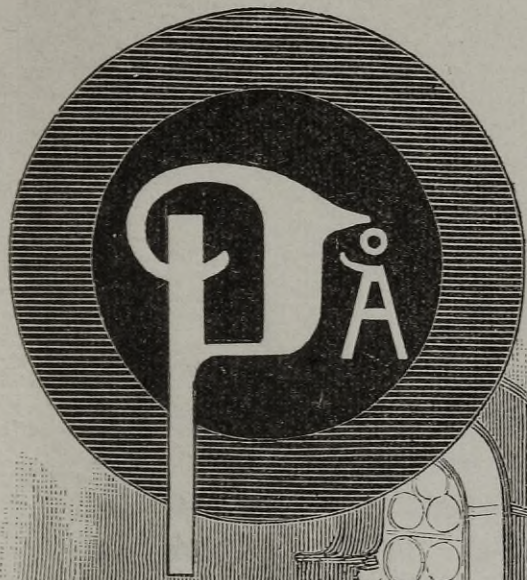
J. O. ÅBERG

STOCKHOLM
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION

STOCKHOLM

STOCKHOLM
TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1883.

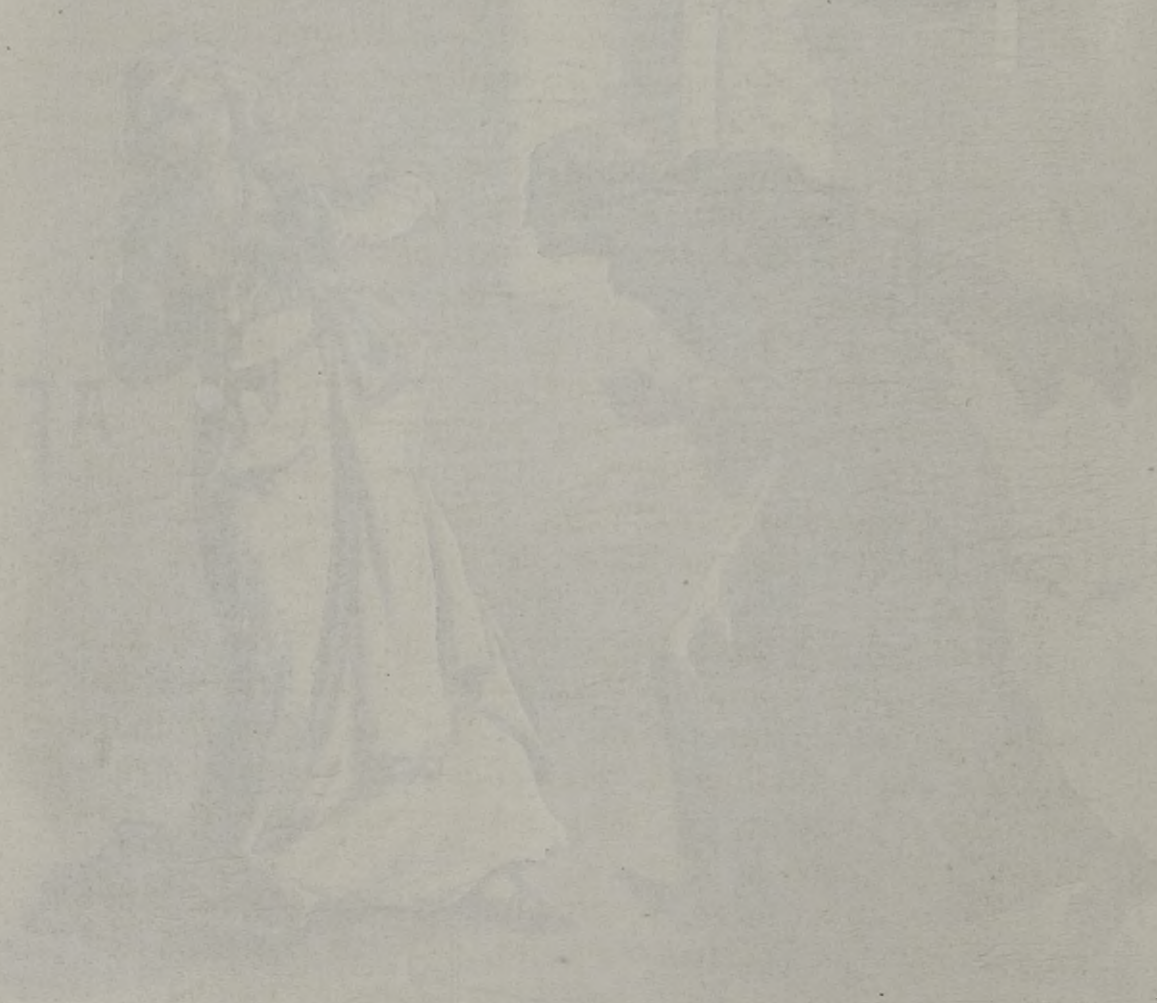
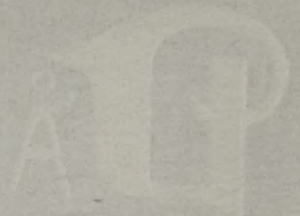

KÖPINGSHUS

I.O.ÅBERG

KÖPINGSSTADT

L. O. ÅBERG

1.

En vacker dag i början af juli månad år 1434 syntes en liten båt, framdrifven af tvenne åror styra kurs in i det innersta hörnet af Barkareviken. Nämnde vik är en del af Galten, såsom Mälarens vestligaste vatten kallas. Öfver Galten och förbi Barkareviken kommer man upp i Mälarens nordvestligaste hörn, der den lilla staden Köping är belägen.

Afståndet från nämnde stad och till sydligaste delen af Barkareviken är ungefär en mil.

Den lilla farkosten hade två personer inom sina relingar. Den, som förde årorne, var en gubbe om vid pass sextio år. Det långa snöhvita skägget räckte nära nog ända ned till midjan och under den slitna grofva mössan ringlade sig ganska tjocka lockar af samma färg som skägget. Rorpinnen omfattades af en len qvinnohand, tillhörig gubbens sondotter, den fagra Jutha, vida omtalad för sin skönhet och sitt goda hjerta.

Men nu var hon långt ifrån glad. Öfver det fina ovala ansigtet, kring hvilket en tjock ram af de vackraste guldgula flätor smög sig, låg ett så sorgbundet uttryck, att åskådaren visserligen ej behöfde spörja den fagra jungfrun om hvad som tryckte henne. Han kunde nog ändå se detta.

Och ännu mera sorgbundet syntes Juthas täcka anlete när det vändes mot norr, der tinnarne på Köpingshus aftecknade sig mot den klara himmelen.

»Der, farfar», utbrast hon slutligen och pekade på det sist nämnda stället, »der är nu min jordiska lycka begrafven.»

»Misströsta ej, mitt barn», svarade den gamle ärevärdige mannen och hvilade en stund på årorne,

»det är nog inte förgäfvets som både du och jag i så många dagar och nätter bedit till den heliga jungfrun. Hon ska' väl någon gång höra våra böner.»

Vid dessa den gamles ord klarnade den unga flickans ansigte för några minuter. Det återfick likväl snart sitt sorgbundna uttryck då hon sade:

»Det blir aldrig bättre så länge den grymme Johan Vale sitter qvar som höfding på Köpingshus.»

Den gamle funderade en stund, derpå sade han under det tviflet tydligt stod att läsa i hans anlete:

»Du kan allt ha rätt, Jutha. Johan Vale är en grym herre, som aldrig ser på de medel han använder då han vill uppnå sitt mål. Och att han skulle låta fångsla Grim, det var då en evärdelig skada. Jag tror att jag aldrig någonsin blifvit så förskräckt som när jag såg de jutske knektarne på den skenhelige munken Botvids uppmaning omgärda Grim. Men ett gladde mig och det var att pojken var så lugn som en gråsten. Jag tror till och med att han rent ut skrattade munken i ansigtet.»

»Det var kanske inte försigtigt gjordt», svarade Jutha under det hon sänkte hufvudet ned mot bröstet. »Du vet, farfar, hvilken makt de fromme fäderne hafva.»

»*Fromme fäderne*», utbrast gamle Guttorm, Juthas farfader med stark tonvigt på hvarje ord. »*Fromme fäderne*», återtog han under det ett ironiskt leende spelade kring hans läppar, »jo, det är just fromme gökar, och pater Botvid framför allt! En större skurk har ännu aldrig varit dold under en munkkåpa. Hur bedde han sig ej för knappt en månad sedan då han var med Johan Vale på Nyckelön?

»Jag har väl hört något derom, farfar, men inte allt. Berätta det.»

»Du vet att min yngste bror är bosatt vid Blacka by på den ofvan nämnde ön. Näst intill honom bor fiskaren Helge med sin unga dotter. Nå, under det fogden huserade som värst på norra delen af ön smög sig Botvid, den uslingen, ned till Blacka. Helge var ute på fiske och hans dotter ensam hemma. Den usle munken upptändes genast vid åsynen af henne af en

vild lidelse och slutade med att han våldtog den stackars flickan.»

Under sednare delen af farfadrens tal hade Jutha betäckt ansigtet med båda händerne och tunga suckar arbetade sig fram ur hennes bröst. Sedan Guttorm stillatigande betraktat henne en stund, sade han:

»Vill du att jag ska' fortsätta?»

»Ja, farfar», svarade den unga flickan med knappt hörbar stämman.

»Då Helge kom hem var munken Botvid försvunnen, annars hade nog hans sista timme slagit. På golfvet låg flickan afsvimnad. Sedan Helge efter många frågor fått veta hvad som tilldragit sig begaf han sig ofördröjligen till Johan Vale, som ännu ej hunnit lemna ön. I Botvids närvaro framlade han nu sina anklagelser och fordrade att den nedrige bofven skulle straffas. Men utan att ens fråga sin bigtfader om anklagelsen var sann eller ej, blef Helge först tilltalad med hårdhet och derefter bortkörd med tillsägelse att aldrig mera komma tillbaka, så framt lifvet vore honom kärt. Sådan upprättelse fick den förfördelade fadren af vår konungs fogde. Hvad synes dig nu? Kan man hoppas rättelse och mildhet af sådane fogdar? Ha vi ej tvärtom att frukta det värsta?»

»O, heliga Guds moder», suckade Jutha och dolde åter ansigtet i händerne, »hur ska' det då gå med Grim?»

»Ja, hans lif står i Guds hand», utbrast Guttorm. »Men», fortfor han och hans gamla ansigte uttryckte en ej så liten förtrytelse, »han har sig sjelf att skylla. Jag bad honom att han ej skulle lägga sig i hvad fogdens kreatur gjorde, utan vänta och tåla till dess vedergällningens dag skulle randas äfven för bofven på Köpingshus. Men, han var, Gud bevars, mycket visare än den gamle. Nåja, därför gick det också som det gjorde.»

Då gamle Guttorm uttalade de sista orden hade hans förtrytelse stigit så högt, att han kraftigt slog den senfulla handen i masttoften.

»Grim har säkerligen gjort hvad han ansåg vara rätt», inföll Jutha. »Döm honom därför ej alltför

hårdt, fader, men berätta i stället hur det gick till vid hans fängslande.»

»Jag dömer honom inte för strängt», svarade Guttorm. »Grim är en pojke, som jag hållit af alltsedan han var en half aln lång. När då far hans dog tog jag pojken som egen och jag är nästan stursk öfver att jag gjort honom till en fiskare, som inte söker sin like ända härifrån och till Vesterås. Och om jag inte hade tyckt om pojken skulle du aldrig... ja ja, du förstår nog. Men ser du han är inte mer än en ungdom ännu och af en sådan kan man icke fordra mycket förutseende. Men, du vill ju höra hur det gick till när Grim fängslades. Som du vet så rodde vi i går tidigt på morgonen öfver till Stäholm för att sälja vår fisk. Vi hade knappt hunnit lägga till vid bryggan då ett par af fogdens tjenare rusade in i folkhopen för att röfva bort en af de vackraste fiskarjäsentorna. Folket vågade inte ens lyfta ett finger till flickans försvar emedan knektarne hotade med fogdens hämnd.»

»Ja, Gud nås, det är nog sannt», inföll Jutha med knappt hörbar stämma.

Det syntes tydligt på Guttorms uppsyn, att han icke tyckte mycket om att bli så oförmodadt afbruten i sitt tal. Han gjorde likväl sondottren ingen förebräelse, utan fortfor:

»Flickan hade emellertid lyckats slita sig lös från knektarne och ilade under höga rop på hjälp ned till den plats der vi lagt till. Jag såg tydligt på Grim att han upprördes af våldet. Så gjorde också jag, men jag var klokare än Grim. Jag lade honom strängt på hjertat att han skulle försöka att beherska sig, och han lofvade det äfven. Men länge höll han ej detta löfte. Knektarne hunno slutligen upp flickan och när hon ej godvilligt följde med dem, togo de henne i håret och släpade henne sålunda uppåt stranden. Men nu var det omöjligt att längre hålla Grim i styr. Innan jag ens hann räkna till fyra tog han ett raskt hopp från båten och upp på bryggan. Efter ytterligare några språng var han framme vid fogdeknektarne, grep den ene i nacken och slungade honom så våldsamt till marken att han svimnade. När hans kamrat

fick se detta tog han fegt till flykten, förföljd af stenkastning från menigheten.»

»Grim gjorde rätt», inföll nu Jutha under det hennes vackra ögon glänste af stolthet. »Ingen man med hjertat på rätta stället och heder i sig skulle kunnat handla annorlunda än Grim gjorde. Detta hans uppförande stärker min kärlek till honom och skulle han gå under, det Gud och den heliga jungfrun förbjude, ska' aldrig någon annan man få min kärlek. Men, fortsätt, farfar.»

Gamle Guttorm sände sondottren en varm blick och fortfor derefter:

»För att nu komma ifrån Ståholm innan den flyende knekten hunne tillkalla hjälp, skyndade vi på med handeln och hade så när slutsålt hela lasten då en stark trupp knektar rusade öfver oss. Som jag stod närmare båten skyndade jag genast ned i den. Grim befann sig ett godt stycke uppe på stranden och höll på att avsluta handeln med en bonde från Björunda. Kamraten till den af Grim slagne knekten, som ännu låg sanslös qvar på det ställe, der han föll, visade nu Botvid, knektarnes anförare, på Grim. Knappt hade munken fått höra knektens berättelse förrän han befallde sitt folk att taga Grim död eller lefvande, 'men helst lefvande', hördes munkkarnaljen säga. Grim, som hade lång väg ned till båten, försökte väl att smyga sig undan, men det lyckades ej. Han blef omringad och tagen först sedan han fällt sex jutar till marken. Då jag såg att ingenting vidare kunde uträttas skyndade jag bort igen.»

»Och hur gick det med flickan, som knektarne ville röfva bort», sporde Jutha lågmäldt.

»Jo, tack vare Grim så kom hon undan i fadrens båt och blef räddad.»

Ett par djupa suckar höjde Juthas bröst när farfadren slutat.

»Grims lif står i Guds hand», inföll nu den unga flickan. »Skulle döden bli hans lott, så kan han dö med den glädjen, att han uppfört sig som en hederlig karl.»

»Väl taladt, Jutha», svarade gamle Guttorm. »Dock

tror jag inte att det är så farligt. Att döma af alla gamla märken och af hvad jag förnummit utomkring på mina färder, så ha vi snart Engelbrekt i våra trakter. Han har nu två gånger gjort fred med fogden på Vesterås och Köping med vilkor att de skulle behandla allmogen godt. Nu lär han inte vara betänkt på att för tredje gången göra sammaledes, ty han har nu sett att löftena fräckt brytas när han bara vändt ryggen till.»

»Tror du att Engelbrekt är i antågande?» sporde Jutha under det en stråle af hopp lyste fram ur hennes vackra ögon.

»Jag tror det inte, jag vet det med säkerhet», svarade Guttorm med tonvigt på hvarje ord.

Under Guttorms och Juthas samtal hade vinden friskat i. Seglet hissades och för en frisk bris ilade den lilla farkosten ännu djupare in i Barkareviken.

Den lilla skogiga udde, som gjorde att vikens innersta del nästan alltid var lugn, äfven om stormen tjöt ute på det stora vattnet, förbiseglades snart och framför de sjöfarande låg i detsamma det lilla rödmålade hemmet, täckt inbäddadt i en lummig och vacker löfskog.

Farkosten låg snart förtöjd vid den enkla stenbryggan och under ömsesidig tystnad vandrade gamle Guttorm och hans fagra sondotter Jutha upp till den lilla stugan.

De hade dock *ett* gemensamt föremål för sina tankar och detta föremål var Grim.

2.

Konung Erik den XIII (af Pomern) blef drottning Margaretas efterträdare såsom konung öfver de tre nordiska rikena. Han kunde dock icke sammanhålla den gigantiska byggnad, som benämndes kalmarunionen, ty han var lättsinnig, kraftlös och feg. Derjemte behandlade han svenskarne med det största för-

akt under det han deremot hyllade danskar och andra utlänningar, oafsedt om de egde några förtjenster eller ej.

Genom det utsväfvande och slösande lefnadssätt han ständigt förde behöfde han naturligtvis alltid penningar, och icke just så litet af den varan. Man kan ungefär bilda sig ett begrepp om hur det fattiga svenska folket småningom utarmades, då man får höra att, såsom en historieskrifvare säger, »hvert och ett marks land måste utgöra (erlägga) intill 20 mark penningar», nemligen i utskylder. Dertill kom sedermera »den så kallade *store årlige Skatten* intill 28 mark». En mark motsvarade då ungefär lika mycket som nu en krona.

Och ändock förmådde ej konung Erik att reda sig. Han tillgrep för den skull den af äldre konungar så vanliga utvägen att sälja embeten, isynnerhet andliga. För den skull utnämnde han till biskopar och erkebiskopar dem, som betalade mest, och kom i följd deraf ganska ofta i strid med Roms påfvar, som under den katolska stolen lagt äfven den verldsliga makten i de länder, som bekände påfven såsom Kristi ståthållare på jorden. Bannlysningar haglade öfver konung Erik, men han bekymrade sig föga eller intet derom och retade därför hela det andliga ståndet mer och mer emot sig.

Likasom det började jäsa i de öfre lagren bland Sveriges befolkning, så begynte det också snart att allvarsamt sjuda i de understa. Och när dessa lager, sjelfva kärnan af nationen, äro underminerade; då befinna sig de öfversta i en rätt kritisk och farlig belägenhet. För detta var dock konung Erik alldeles blind och höjde sig någon gång varnande röster, slog han med förakt döförat till.

Icke nog med att Sverges innebyggare tvungos att med svett och möda erlägga den här ofvan omtalade skatten, äfven de utländske fogdar, som konungen tillsatt, utdrefvo på eget bevåg med hugg och slag, tortyr och fängelsestraff ytterligare skatter, hvilka de fräckt och hånande stoppade i sina egna fickor.

Många år hade sålunda icke hunnit gå till ända förrän nöden och eländet slutligen fått fast fot inom

Sveriges landamären. Alla längtade efter att ännu en gång få andas ut under frihetens banér, men hvar fanns den man, som egde nog kraft, djerfhet och beslutsamhet att höja detsamma?

Jo, denne man bodde vid Stora Kopparberget och hans namn var Engelbrekt Engelbrektsson. Han var en bergsman, liten till kroppen men med en själ, som höjde sig öfver allt det usla och lumpna, som blödde vid tanken på hans landsmäns förtryck och som småningom bragte till mognad det stora och herrliga beslutet att söka befria fosterlandet från det utländska oket.

Efter flere underhandlingar med den i Köpenhamn bosatte Erik XIII höjde Engelbrekt ändteligen frihetsbanéret i juni månad år 1433, grusade fogdenästet Borganäs, beläget på en ö i Dalelfven, samt tågade derefter till Vesterås, der höfvidsmannen öfver Vestmanland och Dalarne, konung Eriks grymmaste fogde, Jösse Eriksson, bodde.

För att afvända stormen afsatte då rådet nämnde fogde och insatte i hans stad och ställe en man vid namn Melcher Görz, hvilkens fader Cordt Görz, gift med Brita Trottesdotter (af Eka) invandrat till Sverige under konung Albrekts tid.

Engelbrekt som trodde rådets försäkringar, och litade på att allmogens ställning nu skulle bli drägligare sedan en svensk man blifvit höfding på Vesterås slott, lät det bero dervid.

Men han såg snart att han missräknat sig, ty Görz visade snart att han var af samma skrot och korn som hans företrädare. Han bröt därför ånyo upp med sin bondehär. Rådet förordnade då grefve Hans af Ebersten till Görz' efterträdare, men när icke heller denne mäktade hålla den ordning och den mildhet, som Engelbrekt och hans män åstundade, ryckte den lille bergsmannen för tredje gången i fält och nu med full föresats att ej nedlägga vapen förr, än danskarne voro samt och synnerligen drifne ur riket.

Efter intagandet af Vesterås tågade han utan dröjsmål mot Köpings slott, eller Köpingshus, såsom det också kallas, der Johan Vale, som äfven innehade

Stegeborg, huserade med nära nog lika stor grymhet som Jösse Eriksson på Vesterås. Köpingshus var uppbyggt af Birger Jarl.

Det är under denna period som denna berättelse spelar.

3.

Johan Vale bestod sig med två underbefälhafvare, men han hade icke riktigt förtroende till mer än en af dem, vid namn Eskel Swantz. Denne, en dansk äfventyrare, som i det holsteinska kriget genom list och grymhet gjort sig bemärkt af konung Erik, blef på egen begäran skickad till Sverige, der Johan Vale, som genast upptäckte att han i honom kunde hafva en trogen och säker medhjelpare, antog honom i sin tjänst.

Eskel Swantz hade bland traktens allmoge namn om sig att vara grymmare och strängare än sjelfvaste fogden, hvadan nästan alla brott, som begingos af danskarne, antogos hafva denne Eskel till upphofsman. Att han för den skull blef grundligt hatad ligger i sakens natur.

De svåraste saker anförtrodde dock Johan Vale åt honom och det var högst sällan som Eskel misslyckades.

Under ett af sina ströftåg hade han oförmodadt träffat på Botvids trupp straxt söder om Köping. Så snart Johan Vales bigtfader förtäljt huru han kommit öfver sin fånge den unge fiskaren Grim drog sig Eskels fula läppar till ett vedervärdigt leende.

»Den der ska' nog bli välkommen för Johan Vale», sade han. »Det var länge sedan vi hade någon i pinorummet.»

Den unge fiskaren ryste mot sin vilja då han hörde Eskel tala så, ty genom hörsägner hade han fått temligen klart för sig hvad som fogdarne menade med sina pinokamrar, men han tvang sig dock till att bibehålla så stort lugn som möjligt.

Då Eskel Swantz märkte att hans ord nästan talades för döfva öron blef han arg och tilldelade Grim ett så våldsamt slag med sin piska öfver ansigtet, att näsan sprang i blod. Derjemte skrek han:

»Du Svenske hund, ska' du inte taga af dig mössan då fogdens namn nämnes.»

Grim rörde icke ett finger, men i stället gaf han den fege fogdetjenaren en så allvarlig och skarp blick, att Eskel fann för godt att hastigt draga sig bakom knektarnes led.

En af desse afslog deremot under ett hånskratt den unge fiskarens hufvudbonad, som derefter blef liggande på vägen nedtrampad i smutsen af de efterföljande danskarne.

Eskel Swantz tog derefter befälet öfver sin och Botvids trupp, gjorde ett plundringståg österut på ett par timmar och kom i solnedgången tillbaka till Köpingshus.

Då Eskel Swantz red in genom slottsporten stod Johan Vale på stora trappan och såg med likgiltiga miner huru tvenne af stadens borgare jemmerligen plågades med spö midt på borggården. Fogden öppnade icke sin mun oftare än när hans andre underbefälhafvare rapporterade att borgrarne ändå icke kunde förmås till att bekänna hvar de gräft ner sina penningar. Johan Vale sade då endast kort och godt:

»Slå ännu hårdare.»

Efter en omenskelig och långvarig bestraffning, som kändes ännu mera smärftfull genom det hån, som de jutske knektarne öste öfver de försvarslöse, segnade den ene borgaren död till marken. Underbefälhafvaren inberättade genast detta till fogden.

»Gräf ned kadavret då», lydde Johan Vales tvära svar.

Det var just i dessa ögonblick som Eskel Swantz red fram till stora trappan för att aflägga räkenskap för sin herre.

»Redan tillbaka», utbrast denne förvånad. »Då har du väl ej fått stort byte!»

»Rätt gissar du, Johan Vale», svarade Eskel Swantz. »Bytet har ej varit stort.»

Fogden stampade otåligt i trappan och hans röst var ännu mera hotande då han fortfor:

»Och ändå sade jag dig, att du ej skulle komma hem tomhändt. Kungen behöfver penningar och det behöfver äfven jag. Nå hvad har du att andraga?»

»Jag har varit på många ställen här omkring men öfverallt hvart jag kom har allmogen flytt undan, medtagit sin boskap och gräft ned sina penningar. Jag har...»

»Flytt undan, flytt undan», afbröt Johan Vale och stampade ännu hårdare i trappan. »Hvad är det för smörja du pratar?»

»Ja tror du inte mig, så måste du väl tro pater Botvid. Han har erfarit detsamma som jag. Endast i så fall har han varit lyckligare, att han lyckats bemäktiga sig en uppstudsigt fiskare, som...»

»Hvarför har folket begifvit sig undan?» afbröt Johan Vale för andra gången utan att låtsas om fången.

»Hvarför? Och det spørjer du?» inföll Eskel Swantz med tydlig förvåning.

»Ja, jag vet om ingenting! Vid alla helgon jag det vet, så sannt som jag nu står här!»

»Du har således inte hört att Engelbrekt nu in-tagit Vesterås?»

Johan Vale tog ett par steg tillbaka och for med handen öfver pannan, på hvilken ett hotande moln redan började uppstiga. Han sansade sig likväl snart och sade:

»Nej, denna tidning har jag inte fått. Men kanske att den är falsk när allt kommer omkring.»

I stället för svar vinkade Eskel Swantz åt en af ryttarne. Denne red genast fram till stora trappan.

»Hvad vill du?» sporde Johan Vale kärft och mätte ryttaren från hjessan till fotabjellet. »Jag känner dig inte.»

»Behöfs ej heller», inföll ryttaren. »Jag kommer från Vesterås slott, som stormades i natt af bondehären. Engelbrekt ämnar sig sedan hitåt.»

För några ögonblick betogs Jösse Erikssons värdige själafrände af en stark oro. Slutligen lyckades det honom att bemästra densamma.

»Hur länge kan det dröja innan Engelbrekt hinner hit?» sporde han derefter ryttaren.

»Omöjligt för mig att säga.»

»Men, hvad tror du?»

»Beror på om han genast lemnar Vesterås eller stannar der. Gör han det sist nämnda har du minst åtta dagars tid på dig, men annars kan du vänta dig besöket inom tre dagar.»

Johan Vale vinkade åt ryttaren att aflägsna sig. Derefter vände han sig till Eskel med dessa ord:

»Du nämnde att pater Botvid tagit en uppstudsigt fiskare till fånga. Hvar är...»

»Här, min son», afbröt munken och trädde derefter fram, åtföljd af fyra knektar, som omgafvo Grim.

Johan Vale lät under några minuter sina blickar hvila på den unge fiskarens högresta och muskelstarka kropp och på hans vackra välbildade ansigte. Derpå sade han:

»Hvad har du gjort eftersom du blifvit tagen?»

»Fråga den der», svarade Grim och pekade föraktligt på Botvid. »Han ljuger bäst.»

En mörk sky af vrede öfverfor Johan Vales hårda anlete då han utbrast:

»Talar du också vanbördigt om denne fromme fader, då kommer ditt straff att bli fördubbladt.»

»Är han from, han, som våldtager våra qvinnor och...»

Den djerfve fiskaren hann icke tala till punkt. Eskel Swantz tystade honom med ett våldsamt slag för munnen.

»Han hädar vår heliga kyrka», utlät sig pater Botvid och himlade med ögonen. »Jag fordrar det strängaste straff på kättaren.»

»Det skall du få, vördige fader», svarade Johan Vale. »För bort fången tills i morgon.»

»Godt. Häraf ser jag att du fortfarande är den helige stolens fromme och undergifne son», svarade pater Botvid och aflägsnade sig under det han gaf den unge fiskaren Grim en blick, som tydligt sade att denne hade att vänta allt nedrigt af den hämndgirige munken.

Då Johan Vale, Eskel Swantz och några andra af stadens danskvänlige innevånare vid midnattstid bröto upp från det dryckesgille, som den först nämnde hållit på slottet, kom ett bud, som berättade att Engelbrekt blifvit så mycket sysselsatt i och omkring Vesterås, att han på minst åtta dagar icke kunde tänka på att företaga något mot Köpingshus eller andra närbelägna fogdeborgar.

»Godt», utbrast då Johan Vale glad. »Den, som vinner tid vinner allt.»

Dagarne, som följde näst efter Grims fångslande voro tunga för den stackars Jutha. Från morgon till afton vandrade hon lik en enstöring omkring i skog och mark, men hur mycket hon än grubblade kunde hon ej utfundera något sätt att kunna meddela sig med den älskade.

Icke heller vågade hon sig bort till Köpingshus af fruktan för att falla i Johan Vales händer. Helges dotters sorgliga öde och hvad som väntat den jagade flickan vid Stäholm om icke Grim kommit henne till hjälp, stod allt för tydligt qvar i Juthas minne, att hon skulle våga utsätta sig för samma faror.

Några gånger hade hon talat med gamle Guttorm om att finna någon utväg till Grims räddning, men hur gerna den gamle ville trösta sondottren kunde han dock icke detta utan att bedraga henne. Han svarade för den skull:

»Vi måste afbida tiden. Om det är Guds vilje att Grim ska' bli vid lif kan ej alla danske fogdarnes elakhet sammanslagen kröka ett enda hår på hans hufvud. Är det deremot den Högstes vilja att han ska' dö är det fåfängt att vi försöka rädda honom. Men, ett säger jag dig, Jutha, att inte får du ströfva så der ensam utomhus som du nu gör hela dagarne. Ingen vet hvad som kan hända. I går afton voro fogdens spejare synlige här i trakten. Så länge de ej hitta vägen till vår lilla stuga kunna vi vara lugne, men sedan . . .»

»Har du sett fogdespejarne, fader», afbröt Jutha under det hennes kinder bleknade märkbart.

»Nej, men jag har hört sägas det af Nils i Granö. Han har sett dem.»

Jutha föll en lång stund i djupa funderingar. Derefter sade hon med lågmäld stämma:

»Du kan allt ha rätt, farfar, jag vill vara försigtigare.»

Inloppet till Köping upptager två mindre och två större öar, de sist nämnde sydligast. Den aldra sydligaste heter Killingskär och sundet, som skiljer den samma från den vester om Barkareviken utskjutande landtungan har fått namnet Blastersund.

Killingskär var gerna en kär tillflyktsort för sjöfarande under hårdt väder, emedan det lemnade ett ej oäfvvet skydd mot alla vindar.

Tidigt en morgon hade Jutha ensam begifvit sig ut i Guttorms lilla båt. Den gamle fiskaren hade att styra med i hemmet så att han var förhindrad att medfölja. Han var icke heller det ringaste ängslig alldenstund det ännu icke inträffat att danskarne gjort några ströftåg till sjös, åtminstone i dessa trakter.

Morgonen var den herrligaste man kunde tänka sig, och Jutha öfverlemnade sig också åt hvarjehanda betraktelser, dels sorgliga dels glada.

Tanken på Grim och det för henne okända öde, som väntade honom, upptog dock mesta tiden.

»Nej», sade hon slutligen för sig sjelf, »den gode Guden och den heliga jungfrun, som är så mild mot alla förtryckta, kunna ej tillstädja att han går under. Men, hvad ser jag, det mörknar i sydvest. En storm är i annalkande. Nu är det bäst att skynda undan.»

Som den unga flickan ej medtagit segel, emedan hon ej tänkte att bli borta så länge, måste hon ro sig fram. Detta var ett hårdt och mödosamt arbete då vågorne började att mer och mer växa till.

Slutligen kände Jutha till sin stora förskräckelse att hennes krafter började mer och mer aftaga, och att hon snart ej skulle kunna förmå att framdrifva den lilla farkosten mot de allt högre fräsande böljorna.

Hennes ångest tilltog ännu mera då hon märkte

att båten dref allt längre ut på Barkareviken och i riktning mot det steniga Killingskär, der det fordrades vana att lägga till om ens farkost ej skulle splittras på undervattensgrunden.

Juthas farkost var bokstafligen som ett flarn på vattnet. Den slungades hit och dit som en boll och det var endast med yttersta möda som den unga flickan kunde hindra den från att sjunka.

Mer och mer reste sig Killingskär ur vågorne. Aldrig förut hade det förekommit Jutha så hemskt och olycksbådande. De smäckra furorna på skärets krön tycktes så hånfullt nicka ett välkommen ned i den våta grafven.

Ängsligt och skälvande i alla lemmar knäppte Jutha händerna i kors öfver bröstet, och den bön, som nu uppsteg från hennes hjerta, kunde aldrig vara innerligare.

Allt närmare dref båten intill Killingskär mot hvars steniga strand Jutha snart kunde upptäcka de hvita bränningarne. De skulle visserligen ej varit farliga för ett ordinärt fartyg, men för Juthas lilla bräckliga farkost voro de nära nog detsamma som undergång.

När man är i en olycka erfar man likasom en känsla af förnöjelse öfver att se denna olycka delas af en eller flere. Oaktadt sin pinsamma belägenhet erfor nu också den unga flickan denna känsla vid åsynen af en större farkost, som med sönderrifna segel stack fram söderut och ohjelpigt dref mot samma punkt som hennes egen.

Men denna känsla af förnöjelse vek snart bort för den ytterligaste förskräckelse, ty så snart båten kom närmare kunde hon se att det var krigsfolk i den.

Således hade hon nu råkat ur askan i elden. I första ögonblicket tänkte hon också på att kasta sig i vattnet, men så kom besinningen lyckligtvis och hon föresatte sig att med så stort lugn som möjligt finna sig i sitt öde.

Dertill bidrog också i ej ringa grad åsynen af en större skuta som från höjden af det längre i söder belägna Runskär med alla segel tillsatta höll ned på

dem. Det syntes tydligt att besättningen på den större skutan varseblifvit de tvenne båtarnes nödställda belägenhet och nu ilade till hjälp.

Juthas båt var nu endast några famnar från land. Plötsligt törnade den emot ett undervattensgrund, men kom loss igen. Den var då till hälften fylld med vatten.

»Heliga Guds moder», bad den unga flickan och föll på knä i den vattenfyllda farkosten, »låt mig ej förgås i denna...»

Längre kom hon ej i sin bön. En förfärlig stöt slungade henne framåt; hon kände sig famnas af de kylande vågorna och förlorade sansen.

»Det är en fördömdt vacker flicka», utbrast pater Botvid och skakade vattnet af sig som en våt hund. »Ja», fortfor han och lade ena handen på Juthas bröst, »hon lefver ännu. Fort upp med en eld så att både vi och hon få värma oss. Ah», fortfor han derefter mera för sig sjelf, »Johan Vale ska' nog bli belåten med den fångst jag gjort. Han plägar inte rata vackra flickor och dum vore han om han gjorde det. Jag ser också gerna att dylika sötungar falla mig i famnen liksom nu. Ja, det var bestämdt en himmelens tillskyndelse att hon kom i mina händer. Men, hvem är hon? Ser ut att bara vara en fiskarflicka eller något sådant der. Oh, nu har jag det», fortsatte han och knäppte med fingrarna, »det är kanske samma flicka som den sturske fiskarpojken ryckte ifrån mine knektar vid Ståholm. Förmodligen hans käraste. Ah, då får jag ett ypperligt tillfälle att ännu mera pina den lymmeln, som inte blyges för att såsom ett brott stämpla det der lilla äfventyret, som jag härom sistens hade på Nyckelön. Guds död, nu har jag antagligen fått ett bra vapen i hand mot honom.»

Efter en ganska lång svimning höjde en djup suck den unga flickans bröst. Kort derefter slog hon upp ögonen, men slöt dem ånyo under det hennes kropp skälfde då hon varseblef de omkring sig stående fogdetjenarne med pater Botvid i spetsen.

Sedan munken gifvit tjenarne ett tecken att träda

tillbaka, gick han fram till Jutha, fattade hennes båda händer och sade i det han reste upp henne:

»Tacka en nådig himmel, mitt barn, att han räddat dig från döden, och att vi kommit för att föra dig ifrån denna öde holme.»

Då pater Botvid yttrade dessa ord använde han sin mest lismande och honungssöta stämma. Jutha märkte likväl detta ganska väl och gjorde sig medelst en häftig rörelse fri från hans händer.

»Bort», sade hon afvärjande. »Jag behöfver ej eder hjälp, utan bistår nog mig sjelf.»

Pater Botvid sökte ännu en god stund att med tjenliga lämpor förmå Jutha både att tala och att stiga upp, men hon afböjde allt detta under en envis tystnad.

I dessa ögonblick kom en af knektarne fram till munken och berättade att den stora skutan nu var nära land.

»Kan du se hvad det är för slags folk ombord», sporde pater Botvid med lågmäld stämma.

»Nej, men inte är det af vårt folk, så mycket är säkert», inföll knekten lika lågt.

Pater Botvid funderade en stund. Derpå knäppte han med fingrarne till tecken att han fått en god idé. Denna vann äfven i styrka sedan han räknat sine stridsmän och funnit dem uppgå till tolf.

»Det måste lyckas», mumlade han derefter för sig sjelf. »De ana ingenting. Ja, det måste lyckas.»

Sedan han derefter tillsagt sitt folk att gömma sig hvar det kunde komma åt, men hufvudstupa skynda fram vid första tecken som han gaf, samt fört Jutha bakom en stor sten och satt tvenne män att bevaka henne så att hon ej skulle kunna skynda fram och göra hans djerfva plan om intet, gick han sakta ned till stranden och vinkade åt fartyget att närma sig.

Detta lyckades. Besättningen, som väl kände till farvattnet, styrde intill stranden och snart låg skutan endast några alnar ifrån densamma.

»Ni är i sjönöd, vördige fader», hördes nu en grof stämma från skutan. »Hvarmed kunna vi hjälpa eder?»

»Genom att taga oss ombord och Gud ska' löna er både i tid och evighet», svarade pater Botvid under det han gaf sitt ansigte ett fromt utseende. »Mine stackars kamrater ligga här uppe bland buskarne och remnorne och kunna för mattighets skull ej sjelfve röra sig ur fläcken. Mina svaga krafter räcka ej heller till att hjälpa dem alla. Om ni för den skull ville komma i land och bistå mig, så kunnen I vara försäkrade om himmelens nåd allesammans.»

Munkens fromma utseende och de hjertliga orden gjorde att skutans besättning så när som på en halfstor pojke, gick i land.

Under välsignande åtbörder ledsagade dem pater Botvid upp bland buskarne. Plötsligt gaf han tecknet. Jutarne störtade fram och inom kort lågo de hjälpsamme karlarne kullslagne. En af dem, som satte sig till motvärn, blef sårad.

Pojken, som vaktade ombord på skutan, försökte visserligen att kapa ankartåget, men han förekom och blef af pater Botvid hotad med den förskräckligaste död om han icke styrde genaste vägen till Köping.

Med hvilka känslor Jutha skulle åse danskarnes förehafvanden är lätt att förstå. Hon var dock för stolt att bedja sine vaktare om tillåtelse att komma undan, och äfven om det lyckats henne att för tillfället fly skulle hon icke länge få njuta af friheten då hon icke egde en farkost, med hvilken hon kunde begifva sig ut på det svallande vattnet. Ack, den minsta bräda skulle hon med glädje betjenat sig af om hon varit fri.

»Se så, min dotter», sade pater Botvid sedan han sett till att saken var klar, »nu begifva vi oss af.»

»Nej, jag vill hem till farfar», svarade den unga flickan och slog afvärjande med händerne.

»Hvar bor din farfar, mitt vackra barn? Säg mig det.»

Jutha höll på att utpeka stället, men just i dessa ögonblick rann det henne i sinnet att munkens ord ju kunde vara en snara för att fångsla gamle Guttorm eller också rödja honom ut vägen. Hon besvarade för den skull icke pater Botvids fråga.

Derför frågade han om igen och nu mera befallande.

»Hvar farfar bor», svarade då Jutha. »Ja», sannerligen jag det vet. På det här stället har jag aldrig varit, så att jag — — —.»

»Nog nu», afbröt pater Botvid hastigt. »Det qvittar mig lika hvar en gammal gubbe bor. Skynda och gör dig genast i ordning.»

»Jag *vill* inte följa med er», svarade den unga flickan med bestämdhet. »Hör ni, jag *vill* inte.»

Pater Botvid fixerade Jutha några minuter med den mest ihärdiga uppmärksamhet. Derpå sade han:

»Här är ej frågan om du *vill* eller ej, utan helt enkelt om att du *måste*. Följer du med godvilligt?»

»Nej», svarade Jutha ännu en gång med samma bestämdhet.

Hon hade knappt hunnit få det lilla afgörande ordet öfver sina läppar då Pater Botvid gaf knektarne ett tecken.

Utan att bekymra sig om de försök, som den unga flickan gjorde för att komma undan, upplyfte knektarne henne och buro henne ned till skutan, hvars ankartåg derefter genast kapades. Två af de jutske knektarne ställde sig bredvid den unge rorgångaren, en på hvardera sidan, färdige att döda honom om han på minsta sätt gjorde försök att ändra kosan.

Skymningen hade redan fallit på när Botvid och hans män anlände till mynningen af Köpingsån. Der borrades skutan i sank på det att den ej skulle kunna begagnas af de svenske. Längs åstranden tågade derefter pater Botvid med sine fångar i stark marsch till staden, dit han anlände just som klosterklockan manade till aftonbönen.

4.

Engelbrekts läger i och utanför Westerås företedde en dag den mest omvexlande rörlighet. Det byte, som

tagits på slottet höll nemligen på att utdelas mellan de kække stridsmännen. Dessa byten bestodo för det mesta af anfalls- och försvarsvapen och voro därför så mycket mera kärkomna.

Pilbågar, hillebarder (hallebarder), handsaxar, stridshamrar, klubbor beslagne med jerntaggar, också kallade härsparrar, spjut, yxor, korta och långa svärd, sköldar, brynjor, pansarskjortor med flera vapen delades under fröjd och gamman mellan Engelbrekts tappre stridsmän.

Dessutom bekom också bondebären en ganska stor myckenhet vallslungor, blidor och balkar, tjenlige att försvara eller belägra en fästning med.

Engelbrekt var vid det bästa lynne i verlden. Rörlig som han var af naturen kunde han ej länge sitta stilla. Han begaf sig för den skull ut till sitt folk, bland hvilket han bäst trufdes.

Under det han gick omkring i det vidsträckta lägret träffade han på en gammal odalbonde från sin hemtrakt.

»God dag Matts», helsade Engelbrekt och räckte den gamle bonden handen.

»God dag sjelf du», svarade bonden och kramade Engelbrekts hand, »hur tror du att det går för oss?»

»Bra, tror jag, annars vore det illa bestäldt.»

»När få vi gå till Köpingshus och slå ihjäl fogden der?»

»Bara vi här ordentligt hinna att skifta bytet och jag kan få en bra höfvidsman på slottet».

»Hvem har du på förslag?»

»Ingen ännu.»

»Då ska' jag nämna dig en, som jag tror ska' vara bra här.»

»Hvem då?»

»Nils Gustafsson Puke.»

Engelbrekt funderade en stund. Derpå sade han:

»Jag vet inte hvad jag ska' säga om ditt förslag. Nils Gustafsson är nog en tapper och redlig svensk, men jag fruktar att hans hetsiga blod lätt ska' kunna förleda honom till att hoppa öfver rämärkena. Jag bar inte — —»

»Ah, var du lugn för det, du», afbröt gamle Matts med trygg stämma. »På den här platsen ska' han passa bra, det är jag säker på.»

»Godt, jag ska' tänka på saken», menade Engelbrekt och gick vidare. Han hade alltid ett godt ord för hvar och en, som han mötte. Dalkarlar, nerkingar, vestmanlänningar, uppländingar och alla andra, som funnos i hans här, blefvo lika delaktige af hans vänlighet.

Ytterst i lägret mötte han Nils Gustafsson Puke. Denne hade en reslig växt, ett djerft och godt ansigte i hvilket tvenne blixtrande ögon mötte betraktaren.

Då Nils Gustafsson fick syn på Engelbrekt utropade han lidelsefullt:

»Nå, det var bra att jag träffade dig! jag har någonting att spörja dig om.»

»Spörj du!»

»När få vi tåga till Köpingshus och rifva ned fogdenästet der?»

Ett leende spred sig kring Engelbrekts läppar då han sade:

»Det är andra gången i dag som jag hör denna fråga framställas.»

»Ja, ser du det! Jag är således inte ensam om mina tankar», utbrast herr Nils häftigt.

»Nej, det är du inte och jag svarar dig alldeles som jag svarade den förre. Bara vi här ordentligt hunnit skifta bytet och jag fått en bra höfvidsman på slottet.»

»Åt hvem ärnar du anförtro borgen?» sporde herr Nils till utseendet likgiltig.

Nu ansåg Engelbrekt att det var klokast att smida medan jernet var varmt.

»Jo, jag har tänkt att du skulle bli det», sade han för den skull och betraktade forskande herr Nils.

Denne syntes icke det ringaste öfverraskad af Engelbrekts ord. Tvifvelsutän hade han redan på förhand gjort sig förtrogen med att han och ingen annan skulle komma i fråga. Han sade därför:

»Det är ett viktigt kall du ålägger mig, Engel-

brekt, men är det ditt allvar, så vill jag försöka att vara både dig och landet till nytta.»

»Jag tviflar alls inte derpå», svarade Engelbrekt, glad öfver att saken ordnats så lätt. »Nu har jag då detta afgjort, och nu ska' jag hoppas att inte många dagar till behöfva ligga här. Jag riktigt längtar efter att få Johan Vale i mina händer.»

Det var i lägret straxt norr om staden som Engelbrekt och Nils Gustafsson Puke förde detta korta samtal. De återvände genast och hade nätt och jemt hunnit stadsporten, då en gammal fiskare plötsligt dök upp rakt framför dem liksom om han uppstigit direkte ur jorden.

Det var gamle Guttorm, som på detta sätt uppenbarade sig.

Under tystnad ställde sig den gamle, hvilkens anlete uttryckte det djupaste bekymmer, framför de båda höfdingarne och betraktade dem med forskande blickar. Slutligen sade han:

»Du är Engelbrekt, vår befriare. Har jag inte gissat rätt?»

»Hur kan du säga det?» sporde den lille bergsmannen under det ett godt leende spelade kring hans läppar.

»Jo, man har sagt att du är liten till kroppen men har ett ädelt utseende.»

»Nåväl, du har gissat rätt. Jag är Engelbrekt. Du har väl klagomål att anföra, kan jag tro?»

»Ja, det har jag.»

»Fram med dem då.»

Gamle Guttorm sade först sitt namn och derefter hvar han bodde. Derpå berättade han om Grims kärlek till hans sondotter, samt uppträdet vid Ståholm.

»Det var bra gjordt af pojken», inföll Nils Gustafsson Puke. »Jag skulle ha gjort detsamma som han.»

En blixst af glädje lyste ur gamle Guttorms ögon då han hörde Nils Gustafsson Pukes svar.

»Jaså, herre, ni säger det», utbrast den gamle fiskaren lifligt.

»Ja, det säger jag och jag står också för det.»

Ända hittills hade Engelbrekt förhållit sig tyst. Nu sporde han med allvarlig stämma:

»Är det sannt hvad du nu talar om, gubbe?»

»Ja», svarade Guttorm lifligt. »Jag vill gifva mitt lif i pant om jag ljuger ett enda ord. »Men», fortfor han och hans röst blef strängare, »detta är inte allt.»

»Nej, jag kunde just tro det», mumlade Nils Gustafsson Puke för sig sjelf.

»Jaså», inföll Engelbrekt. »Är det mera, som du har att berätta?»

»Joo, nog är det så», mumlade Guttorm, och berättade derefter hur sondottren försvunnit. Han kunde visserligen ej redogöra för hur detta gått till men förtäljde hvad han under sin vandring från hemmet och till Westerås hört i byarne kring Köping. Man och man emellan gick der en berättelse om hur pater Botvid under ett ströftåg lyckats fånga en underskön flicka, den han skänkt åt Johan Vale, som också blifvit så betagen vid åsynen af den vackra jungfrun, att han för tillfället glömt hela sin grymhet. Gamle Guttorm slutade sin berättelse sålunda:

»Det kan inte vara någon annan än Jutha, som här menas, och nu beder jag dig, Engelbrekt, att du hjälper mig med att jag återfår min sondotter lika ren som hon kom ifrån mig.»

Vid denna begäran blef Engelbrekt allvarligare till sinnes än vanligt. Efter ett kort funderande sade han:

»Det är en svår sak, den der. Nog ska' jag göra hvad i min förmåga står för att uppfylla din begäran, men om jag lyckas, se, det blir en annan sak.»

Detta svar bedröfvade Guttorm så att han sänkte hufvudet och teg. Då Engelbrekt märkte detta sade han:

»Var lugn, gubbe, jag ska' göra hvad jag kan, det kan du lita på.»

»Men gör det så fort som möjligt.»

»Ja, så fort jag har fått ordna mina angelägenheter här ska' jag åtaga mig din sak.»

Engelbrekt och Nils Gustafsson Puke fortsatte

derefter vägen framåt mot slottet. När de voro i begrepp att inträda genom norra slottsporten sade fiskaren Guttorm, som följt efter dem hack i häl:

»Hör du, Engelbrekt, kan du inte lemna mig tjugu eller trettio man, så ska' jag på eget bevåg försöka att få in Köpingshus?»

Engelbrekt stannade och betraktade forskande den gamle fiskaren. Hans förslag tycktes honom djerft och därför ville han öfvertyga sig om huruvida Guttorm hade allvar med sin begäran eller ej.

Då han en stund under fullkomlig tystnad betraktat den hvithårige fiskaren sporde han:

»Menar du allvarligt med hvad du säger?»

»Ja, visst gör jag det.»

»Men hur ska' du bära dig åt?»

»Det är *min* sak, det!»

»Känner du till belägenheten af Köpingshus?»

»Mätte väl göra det eftersom jag såsom barn hundratals gånger lekt der. Jag känner hvarje sten i det slottet.»

»Men, med våld går det inte för en så liten styrka att betvinga Köpingshus», inföll nu Nils Gustafsson Puke.

»Vet nog det», svarade Guttorm tvärsäkert. »Jag ämnar också i stället begagna list.»

Engelbrekt funderade både länge och väl hur han skulle göra. Slutligen sade han:

»Du ska' få det begärda manskapet, men blott med ett vilkor.»

»Och hvad är det för ett vilkor?»

»Att du ej ställer så till att belägringen af Köpingshus försvåras för mig när jag kommer dit.»

»Nej», svarade gamle Guttorm trohjertadt. »Jag ska' tvertom styra så till att det blir lättare för dig att få in slottet.»

»Nå», svarade Engelbrekt, »då har du mitt löfte. När vill du begifva dig af?»

»Så fort som möjligt.»

»Men, jag lägger dig också på hjertat att vara försiktig», inföll Nils Gustafsson Puke. »Laga så att

Johan Vale ej kommer undan, utan att vi få honom i våra händer.»

»Jag spetsar också derpå», svarade gamle Guttorm häftigt. »Den karlen är så grundligt hatad i hela denna trakt, att det inte finnes någon pojke, som ej ska' hjälpa till att få honom fast.»

»Det är bra», menade Engelbrekt. »Kom upp till slottet om en timme, så ska' du ha ditt folk i ordning.»

Med dessa ord lemnade befriaren och Nils Gustafsson Puke den gamle fiskaren. Så länge Guttorm kunde se en skymt af de båda männen stod han kvar. Derefter begaf han sig ut i staden för att se sig om.

Just som han skulle vika om ett gathörn hörde han sitt namn nämnas. Han vände sig om och befann sig öga mot öga med fiskaren Helge från Nyckelön.

»Du här», utbrast Helge och räckte gamle Guttorm handen. »Hvad har du här att göra?»

»Och du sjelf, Helge. Det var länge sedan jag såg dig. Tiderna ha förändrats ganska fort.»

»Jo, jo men», svarade Helge och suckade, »det vet jag nog bäst sjelf.»

»Ja, du har haft ledsamheter sedan vi sist träffades, såsom jag hört sägas.»

Helge gömde för några ögonblick ansigtet i händerne. Derpå sade han:

»Nog ha vi blifvit pröfvade under denna sista tid. Men om jag hade den skurken Botvid i mina händer, så skulle jag...»

»Var lugn du», afbröt Guttorm, »detta torde hända förr, än du anar.»

»Hvad säger du?»

»Jag talar sanning.»

»Omöjligt!»

»Tror du då att jag ljuger?»

»Inte just det, men... men...»

»Se så, var nu lugn, Helge», afbröt Guttorm och omtalade derefter sitt samtal med Engelbrekt. Han slutade sålunda:

»Du följer väl med?»

Helge ordentligt hoppade till då han hörde detta spörsmål.

»Om jag följer med», skrek han. »Hur kan du ens sätta sådant i fråga?»

»Nåväl. Håll dig då färdig om en timme. Vi ska' då visa tyrannen och qvinnoskändaren att det finnes män, som kunna hämnas en orättvisa.»

»Du gifver mig nytt hopp», utbrast Helge och tryckte varmt Guttorms händer. »Jag ska' vara den förste, som infinner mig på mötesplatsen.»

5.

Liksom nästan alla slott och borgar under denna tid var Köpingshus ganska väl befästadt. Höga ringmurar försedde med skottgluggar, försvarade sjelfva borgen, en oregelbunden byggnad med många småtorn och ett större i midten.

Under slottet voro också vidsträckta källrar och en massa fängelsehålor i hvilka fuktigheten från den förbiflytande ån ordentligt rann längs väggarna och pinade de stackars offren mer än alla upptänkliga tortyrer.

Också hölls det för det svåraste straff som kunde hända, att behöfva tillbringa dagar, veckor och månader, ja till och med år, i dessa underjordiska fängelsehålor, från hvilka de armes jemmer och klagan aldrig hann fram till de utom boende.

Det var derför som de olycklige, hvilka dömdes till fångenskap på slottet, ansågos döde för verlden. Högst sällan hände det också att de sluppo ut igen. Inträffade detta någon gång lefde de likväl ej länge, så medtagne voro de alla af de lidanden som de utstått.

Det var till en af dessa underjordiska fängelsehålor som Grim blifvit förvisad. Han hade dock icke varit der länge förrän han blef upphemtad till Johan Vale.

Då Grim infördes i stora gästabadssalen gick fog-

den häftigt af och an i densamma. Han var synbarligen upprörd, det syntes tydligt på den starka ansigtsfärgen och de häftiga kroppsrörelserne.

I en af fönstersmygarne stod pater Botvid och tummade sitt radband allt under det han med lurande blickar följde Johan Vales minsta rörelser.

Slutligen stannade fogden framför bigtfadren, såg på honom allvarligt och sade derefter:

»Ni sade nyss, vördade fader, att påfven lyst hela Sverige i bann. Är detta sannt?»

• »Nog hörde jag så, då jag för en månad sedan var i Upsala», svarade Botvid. »Erkebiskop Torlak berättade sjelf att så var förhållandet.»

»Då måtte inte bannstrålen haft åsyftad verkan», inföll Johan Vale. »Det går ju baklänges för kungen. För några dagar sedan måste Westerås gifva sig.»

»Derför att det ej nog kraftigt försvarades», inföll pater Botvid. »Men», fortfor han och såg sig ängsligt omkring, »jag hoppas att du, min son, ej sviker din pligt.»

»Så länge jag lefver ska' ej upprorsmännen komma inom Köpingshus' vallar», svarade Johan Vale stolt. »Men jag påminner mig en sak. Vi ha ju en fiskare nere i fängelset, eller hur?»

»Ja, visst ha vi det.»

»Densamme, som du tog vid Ståholm, vördige fader.»

»Ja.»

Efter detta svar började fogden åter sin vandring kring rummet. Då han för andra gången stannade framför pater Botvid, sade han:

»Hur var det med det äfventyr som du råkade i för ett par dagar sedan? Det var ju rätt allvarsam?»

Pater Botvids af välmåga skinande anlete blef i en hast nära nog snöhvitt.

»Anfäkta», tänkte han. »Hvem har berättat honom det. Skulle bra gerna vilja...»

Hans tankar afbrötos här af Johan Vales spörsmål, uttaladt med mer än vanligt skarp stämma.

»Du svarar ej, vördade fader. Var det kanske

något kärleksäfventyr, liknande det, som du hade på Nyckelön för någon . . .»

»Tyst, tyst, min son», afbröt pater Botvid och trädde fram ur fönstersmygen. »Det är väl ingen, som kan höra oss?»

»Nej. Hur så? Du ser så hemlighetsfull ut, vördade fader. Hvad har inträffat?»

Pater Botvid fann nu för godt att ej längre dölja sitt äfventyr. Han sade för den skull, under det han tog på sig en så oskyldig mine som möjligt:

»Ja, jag hade verkligen ett äfventyr, som kunnat kosta mig lifvet om ej den heliga jungfrun beskyddande hållit sin hand öfver mig.»

»Ah, jag är nyfiken som en qvinna», inföll Johan Vale. »Berätta det äfventyret.»

Pater Botvid svettades mera än han gjort på länge. Efter många omsvep måste han dock fram med sanningen fastän det kostade på honom mera än om han förlorat hela sin timliga egendom.

»Jaså, vördade fader», utbrast Johan Vale då pater Botvid slutat sin berättelse, »du har således i byte hemfört en skön qvinna, ty jag antager att hon är skön eftersom du gjort dig så mycket besvär med att dölja henne för mig. Ha, ha, ha, men hvarför har du gjort det?»

Pater Botvid, som annars brukade få Johan Vale till nästan allt hvad han ville, såg nu att hans makt var slut. Han sade för den skull:

»Jag ville endast gömma henne åt dig, min son, till dess att det blef lugnare omkring oss.»

Då fogden hörde denna nödlögn spände han ögonen skarpt i bigtfadren. Efter några minuters tystnad sade han:

»Men om detta lugn aldrig kommer, hur skulle du då, vördige fader, bete dig?»

Stucken af de gäckande orden svarade pater Botvid:

»Lugnet måste komma, jag är säker derpå.»

»Ja, kanske grafvens lugn», svarade Johan Vale med tonvigt på hvarje ord.

Pater Botvid hoppade till som om en orm plötsligt stungit honom.

»Grafvens lugn», eftersade han med dof stämma.
»Hvad menar du dermed, min son?»

»Vi ska' ej vidare tala derom», svarade Johan Vale, som sjelf kände sig obehagligt berörd af det ämne han frammanat. »Du nämnde ju, vördige fader, att den qvinna, som du tog på Killingskär, var densamma för hvilken skull fiskaren Grim uppträdde vid Ståholm?»

»Jag vet det ej säkert, jag bara tror det», svarade pater Botvid med halfhög stämma.

»Jaså, du tror det bara! Nå, det är ju lätt att förvissa sig om. För hit både honom och henne.»

»Men, min son, jag tror inte att det går an», inföll pater Botvid ängsligt.

»Hvarför inte?»

Munken stod en stund svarslös. Då Johan Vale därför upprepade sin fråga, svarade han:

»Nåväl, du ska' få din vilja fram, min son. Ska' bli ganska nöjsamt att se deras möte. Jag vill genast säga till att de hemtas upp.»

Då pater Botvid yttrade dessa ord spelade ett leende kring hans vällustigt formade läppar. Om Johan Vale dock haft en skarpare blick, skulle han kunnat se att detta leende var tillgjordt. Nu gaf han dock ej akt derpå. Gående fram och tillbaka i salen med ömsom häftiga, ömsom långsamma steg, öfvertänkte han hvad han skulle göra ifall han blefve bragt till det yttersta af befrielsehären. Han hade helt och hållet glömt både pater Botvid och det samtal han för en kort stund fört med honom, då han med ens påmindes derom när munken häftigt inträdde åtföljd af den unge fiskaren Grim!

»Här har du den ene», sade pater Botvid under det ett hänleende spelade kring hans läppar. »Den andre kommer snart efter.»

Med dessa ord försvann pater Botvid fortare än han kommit in.

Grim såg sig förvånad omkring i den stora salen. Han bevärdigade Johan Vale icke ens med en blick till att börja med.

Detta förbiseende förtröt högeligen den sturske fogden. Han var nemligen van vid en slafvisk ödmjukhet icke allenast af sine tjenare, utan äfven af alla andra, med hvilka han kom i beröring och som voro under honom i börd, rikedom eller samhällsställning.

Förbittrad öfver det vanvördiga i den unge fiskarens uppträdande gick han rakt fram till honom och skrek:

»På knä, eländige mask! På knä genast, annars ska' jag nog lära dig höflighet!»

Med dessa ord ryckte han ut det långa slagsvärdet så häftigt att det klang i salen.

En man, som hyst fruktan skulle genast åtlydt fogdens befallning, ty Johan Vale såg mäkta grym ut. Så gjorde dock icke Grim.

Icke ett ord kom öfver hans tätt sammanslutna läppar lika litet som den minsta rörelse förrådde att han ämnade uppfylla Johan Vales befallning.

»Hörde du inte hvad jag befalld dig, eller är du döf?» skrek fogden därför med sin starkaste stämma.

Då skiljde sig den unge fiskarens läppar åt och han svarade:

»Nog hörde jag din befallning, men jag brukar ej böja knä för en menniska.»

Grims fasta hållning och lugna ord retade Johan Vale ännu mera. Ett rytande läte trängde ut ur dennes strupe; svärdet höjde sig och Grim skulle ofelbart ha blifvit sårad om han icke hastigt kastat sig åt sidan.

»En feg man behandlar så en vapenlös», utbrast Grim under det hans ögon hotfullt blixtrade.

Johan Vale syntes förlägen för några ögonblick. Han vände Grim hastigt ryggen och gick några slag

öfver salsgolfvet. Slutligen stannade han åter framför den unge fiskaren och sporde:

»Hvad heter du?»

Grim sade sitt namn.

»Du har blifvit tagen under det du satte dig till motvärn mot mine knektar.»

»Dine knektar», eftersade Grim. »Nej, säg heldre dina usla kreatur. Det är just rätta namnet.»

»Du är djerf i dina yttranden. Vet du inte att sådant kan bekomma dig illa?»

»Jag är alltid van att säga sanningen», inföll Grim med allvarlig stämma. »Dina kreatur ville förgripa sig på en värnlös qvinna och därför slog jag uslingarne till marken.»

Johan Vale ordentligt hoppade af raseri.

»Var lagom spotsk, du», skrek han. »Dina dagar ä' snart räknade.»

»Dina också», inföll Grim. »Befriaren nalkas och snart ska' din undergång...»

Den djerfve fiskaren hann ej tala till punkt. Ryttande som ett vilddjur störtade Johan Vale fram. För andra gången böjde sig Grim åt sidan och undgick åter det dödsbringande hugget. Uppretad som han var nöjde han sig ej allenast med att på detta sätt skydda sig sjelf. Hastigt som tanken rusade han på Johan Vale, grep honom i halsen innan han fick tid att sätta sig till motvärn, och slungade honom så våldsamt emot den närmaste väggen att han för några ögonblick förlorade sansen. Slagsvärdet bröts af i fallet.

Innan Grim ens hann tänka på att fullfölja sin seger var Johan Vale redan på benen. Han var förfärlig att se på. Ansigtet var askgrått, ögonen trängde nära nog ut ur sina hålor och hela hans kropp skälfde af ilska. Så hade han ännu aldrig blifvit behandlad aldra minst af någon af sine fångar.

»Nu har du ställt till det bra åt dig», hväste Johan Vale. »Bered dig till en den skymfligaste död, som du kan...»

»Ja, du är hvad folket säger, hvars mans niding», afbröt Grim, som ej längre kunde styra sig. Ådrorna

i pannan svälde; händerne knöto sig konvulsiviskt, och han tog redan ut steget för att kasta sig öfver fogden, som med det afbrutna svärdet i ena handen bestört och bleknande drog sig tillbaka. Hans undergång syntes gifven, ty Grims raseri kände inga gränser. Han tänkte ej på framtiden, endast huru han skulle kunna få Johan Vale ur detta lifvet.

Den unge fiskaren hade redan tillryggalagt halfva den stora salen, längs hvilken fogden, skälfvande af ångest, retirerade, när dörren åter slogs upp och pater Botvid syntes på tröskeln. Bakom honom gick Jutha, och bakom henne fyra knektar beväpnade med hillebarder.

Då Johan Vale fick syn på munken och knektarne, sprang han åt sidan och skrek under det han pekade på Grim:

»Gripen den der uslingen! Han har velat mörda mig! Gripen honom genast!»

Knektarne rusade fram beredde till strid. Grim var också till en början fast besluten att sälja sitt lif så dyrt som möjligt. Armarnes senor spändes så hårdt de kunde. Han stod redan färdig att från sidan kasta sig öfver den förste knekten, rycka hillebarden ifrån honom och dermed försvara sig till det yttersta.

Men plötsligt slappades armarne. De glödande blickarne fästades på dörren. Grim tog ett par steg framåt, så ett par tillbaka, slog båda händerne för ansigtet och utropade:

»Store Gud, hvilket olycksöde. Du här Jutha!»

På en vink af fogden rusade knektarne på Grim. Oberedd på anfallet blef han snart öfvermannad, kullkastad på golvet och bunden.

En af knektarne höjde i detsamma sin hillebard för att genomborra den värnlöse fiskaren, men innan dansken hann fullfölja sitt nedriga uppsåt fann han sig knuffad åt sidan.

På ena sidan om den bundne fiskaren stod Johan Vale, skälfvande af raseri, på den andra Jutha med oförskräckt hållning och djerft utmanande blickar.

Bakgrunden till denna sällsamma tafva bildades af

den smilande pater Botvid, som icke en enda minut kunde taga sina blickar från den vackra flickan.

Johan Vales raseri lade sig småningom. Ju mera han betraktade Jutha, som i sin harm och sorg föreföll mycket skönare än annars, dess lugnare blef fogden. Slutligen sade han:

»Du uppträder djerft, unga flicka. Känner du den der?»

Med dessa ord pekade Johan Vale på Grim.

»Ja, nog gör jag det eftersom han och jag äro trolofvade», svarade Jutha med bestämdhet.

Då hon uttalat det sista ordet spratt pater Botvid till. Det syntes tydligt på hans uppsyn, att Juthas bekännelse icke föll honom i smaken.

»Jaså, då var det väl dig som fången der beskyddade vid Stäholm?» sporde Johan Vale.

»Nej, det var det inte.»

»Hvem var det då?»

»Hur ska' jag kunna veta det», svarade Jutha och kastade hufvudet stolt tillbaka. Och hon fortfor under det hennes ögon glänste af en förunderlig eld:

»Det gör mig också detsamma hvem det var som han räddade. Jag är dock glad öfver att Grim ryckt en stackars oskyldig flicka ur förtryckarens händer.»

Det var en skarp tillrättavisning som den högmodige Johan Vale och hans illistige bigtfader här måste höra. Att den också gick dem till hjertat syntes tydligt af de blickar, som de hastigt vexlade sins emellan.

Härunder lutade sig Jutha ned öfver den fångne fiskaren liksom för att lösa hans band. Men just i detsamma skyndade pater Botvid fram och grep henne temligen omildt i armen.

»Rör honom ej», skrek munken hotfullt. »Han är vår fånge.»

Grim gjorde i detsamma en så häftig rörelse, att ett af banden sprang sönder.

»Bind honom säkrare», skrek Johan Vale ängsligt.

»Han får ej komma lös.»

Ett spotskt leende spelade i detsamma kring den unga flickans läppar, och aldrig har någon betraktat sin fiende med mera gäckande blickar än hon betrak-

tade Johan Vale. Men det blef henne för trångt i bröstet; hon måste tala, och hon talade ord, som den spotske och nedrige fogden aldrig trott sig få höra ur en ung flickas mun.

»Du är den mest afskydda varelse som Gud skapat», sade hon. »I hvarenda boning förbannas du både öppet och i hemlighet. Man skrämmer små barn för dig alldeles som för onda andar. Längre har du farit fram som om ingen vedergällningsdag någonsin skulle finnas, men trösta ej för mycket derpå. Dagen nalkas med stora steg. Jag vet att...»

»Tig», röt Johan Vale under det han häftigt stampade i golfvet. »Tig, annars krossar jag också dig!»

Jutha skiftade ej ens färg vid denna hotelse. Hennes uppsyn var gäckande då hon svarade:

»Din tid är snart ute. Ju flere som du krossar, desto förr kommer straffet öfver dig.»

Pater Botvid trädde nu emellan. Med utsträckta händer ställde han sig bredvid den bundne Grim och sade under det hans falska ögon sökte krucifixet midt emot på andra väggen:

»Denna sak är himmelens. Låt mig bara hållas och qvinnan ska' nog bli spak förr, än du tror, Johan Vale.»

En djup och föraktlig blick ur Juthas ögon träffade den lissmande munken.

»Du har rätt, vördade fader», svarade fogden. »Du är den ende, som känner konsten att mjuka upp ett motsträfvigt hjerta. Gör med fångarne som du vill. Jag vet att du gör allt till det bästa.»

Med dessa ord lemnade Johan Vale salen med hastiga steg liksom hade han varit rädd för att längre stanna kvar.

Då pater Botvid blef ensam med sine fångar gaf han knektarne ett tecken. De upplyfte derpå Grim och lagade sig till att gå.

Men just i detsamma ställde sig Jutha mellan knektarne och dörren. Hennes ögon flammade af en besynnerlig eld och hennes röst fick ett skarpt uttryck då hon sporde:

»Hvad ämnar ni göra med honom?»

Det var till pater Botvid som denna enkla fråga ställdes.

»Hvad jag ämnar göra», svarade munken under det ett hånleende spelade kring hans läppar. »Jag vet inte att jag är skyldig dig någon redogörelse därför.»

»Nej, en feg man blyges därför», inföll den unga flickan gäckande. »En munk borde dock först och främst föra sanningen på sina läppar.»

»Nu ha vi pratat nog om den saken», inföll pater Botvid, som kände sig icke så litet besvärad af den unga flickans rättframma ord. »För ned karlen igen och ledsaga flickan här till det fängelse, jag utsett åt henne.»

Oaktadt Juthas böner och motstånd blef hon snart skiljd från Grim. De sista ord hon tillropade honom voro dessa:

»Frukta ingenting, Grim. Jag vet att förtryckarnes dagar snart äro räknade.»

Då hon ville fortsätta gaf pater Botvid sine knektar ett tecken. De förde derefter den motsträfviga Jutha under hånskratt och grofva uttryck till det för henne bestämda fängelset, en liten mörk kammare i tornets bottenvåning.

Först när den tunga jernbeslagna dörren föll igen efter den unga flickan svek henne modet. Hon kände nu som först hur olycklig hon var. Gråtande sjönk hon ned på det kyliga och fuktiga golfvet. All hennes kraft var för ögonblicket bruten.

Endast ett par timmar efter ofvan beskrifne händelser syntes pater Botvid med smygande steg skynda in i tornet.

Inkommen i förstugan stannade han vid den tredje dörren. En grof jernbom låg för densamma.

»Det är ett vanskligt företag jag har för mig», tänkte munken och dolde sorgfälligt ansigtet i den vida kåpan. »Nog såg jag på Johan Vales blickar att han aldrig helst själf skulle vilja behålla flickan,

men», fortfor han och han nästan hväste fram orden, »jag ska' nog göra honom bytet stridigt. Och fiskaren, hvad ska' vi göra med honom? Åh, det har ingen fara! Honom får Johan Vale gerna behålla. Detta är så mycket förmånligare för mig som han nog snart ska' göra sig af med honom. Jag har sedan fria händer med flickan.»

Då steg utifrån hördes närma sig kröp pater Botvid skyndsamt in under torntrappan. Stegen blefvo allt mera tydliga.

»Det är fogden sjelf», tänkte munken för sig. »Undrar hvad han har i sinnet.»

Mumlande några för den gömde otydliga meningar gick fogden omkring och kände efter på alla dörrarne om de voro ordentligt lästa. Framför den, som förde ned till den håla, i hvilken Grim hölls förvarad, stannade Johan Vale några ögonblick.

Den starka skymningen gjorde att pater Botvid ej kunde se fogdens ansigte. Han hörde dock på tonfallet i hans stämman, att han icke var vid godt lynne.

»Länge ska' du sannerligen inte lefva», utbrast fogden och sparkade ursinnigt till dörren. »Vänta bara till nästa morgonsol går upp, då ska' också du... Men, det var sannt, jag undrar hvar pater Botvid håller hus. Skulle bra gerna vilja veta hvar han gömt flickan. Hon såg inte så tokig ut, och jag...»

För andra gången afbröt Johan Vale sjelf sitt tal och gick derefter med långsamma steg upp för torntrappan.

Han hade knappt försvunnit då pater Botvid reste sig från den obehärliga ställning han varit tvungen att antaga.

Skyndsamt närmade han sig dörren till Juthas fängelse, tog varsamt bort jernbommen och öppnade dörren.

Blindlyktan, som han omsorgsfullt hållit dold under kåpan, fick nu göra tjänst. Hennes sken upplyste nätt och jemt det lilla fängelserummet.

Till en början varseblef ej pater Botvid sin fånge. Han svängde för den skull lyktan omkring några slag.

Men då hans ögon väl hunnit vänja sig vid den obestämda belysningen såg han i ena hörnet af rummet den sökta.

Jutha hade insomnat så hårdt att hon ej vaknat när dörren öppnades.

»Hon sofver godt», mumlade pater Botvid för sig sjelf och lät skenet från lyktan falla öfver den unga flickans bleka anlete. »Ja, hon är verkligen vacker, vackrare än jag trodde.»

Med dessa ord vidrörde han lätt den unga flickans kind. Jutha vaknade genast. Hon reste sig upp och stirrade förvånad omkring sig.

Slutligen varseblef hon munken. I en blink stod nu allt klart för henne.

»Hvad vill ni?» ropade hon ångestfullt och sprang upp. »Kan jag ej ens få sofva i fred?»

»Jo bevars, men först måste jag tala några ord med dig, min dotter», sade pater Botvid med inställsam röst.

»Jag har intet otaldt med er», svarade Jutha stolt.

»Men jag med dig, mitt barn.»

»Hvad skulle det vara?»

»Svara mig nu sanningsenligt på mina frågor.»

»Det beror på hvad det är för frågor», inföll Jutha undvikande.

»De äro till din egen fördel.»

»På hvad sätt då?»

»Detta får du nog höra! Vill du svara mig eller ej?»

»Fråga ni», inföll Jutha med knappt hörbar stämma.

»Nåväl, mitt barn. I hvilket förhållande står du till den unge fiskaren?»

Pater Botvids ögon voro fästade på den unga flickan med ett skarpt, nästan hotande uttryck.

Jutha lät sig dock icke förbryllas häraf, utan svarade lugnt och med säker stämma:

»Han är min trolofvade.»

Ett grymt leende spelade vid dessa Juthas ord kring pater Botvids läppar.

»Jaså», sade han derefter, »är han din trolofvade?»

Nå, då har jag en föga välkommen underrättelse att gifva dig.»

»Hur lyder den?» sporde den unga flickan och kände hur en rysning skakade hennes gestalt.

»Den lyder så. I morgon bittida finnes han ej mera bland de lefvandes antal.»

Ett svagt utrop af förskräckelse gick öfver den stackars Juthas läppar. Hon tog ett par steg tillbaka och stödde sig mot den fuktiga muren.

Med hemlig skadeglädje betraktade henne pater Botvid under det han tänkte för sig sjelf:

»Nu är hon säkert min. jag vill fortsätta att smida medan jernet är varmt.»

Högt sade han derpå:

»Johan Vale har visserligen beslutit hans död, men ännu finnes dock räddning för honom.»

»Säg mig på hvad sätt», ropade den unga flickan och sträckte bönfällande sina armar mot munken.

»Du älskar då din trolovade?»

»Ja, mer än allt annat på jorden. Han är min enda tanke.»

En blyxt af svartsjuka syntes i munkens ögon. Han lyckades dock för närvarande att kufva den vilda lidelsen. Efter några sekunders tystnad sade han:

»Ja, det finnes ett sätt att rädda honom, nemligen att låta honom fly undan i natt.»

Det glänste till så underligt i Juthas ögon när hon förnam dessa ord.

»Låt honom då fly och min eviga tacksamhet skall följa er, vördade fader. I mina böner vill jag...»

»Godt och väl med det», afbröt pater Botvid och såg med lidelsefulla blickar på Jutha, som skönare än förut låg på knä framför honom, »men jag är ej nöjd endast med tacksamheten och dina böner. Jag vill också...»

Nu var det Juthas tur att afbryta. Hastigt reste hon sig upp och sporde:

»Hvad är det då ni önskar mera än hvad jag bjudit er?»

Pater Botvid svarade icke på en lång stund.

Slutligen framhväste han dessa ord under det han tog ett steg fram emot Jutha:

»Jag vill också ha dig sjelf, vackra barn. Hör du, dig sjelf.»

Jutha sprang tillbaka. Nu stod munkens skändliga förslag tydligt för henne. På en lång stund var hon oförmögen att svara. Slutligen kunde hon få fram dessa ord:

»Bort bort! Kom mig ej för nära! Jag föraktar er så djupt att ingen . . .»

»Akta dig för att slunga ut dylika ord», afbröt pater Botvid. »Jag förmår mycket här.»

»Hvad bryr jag mig derom. Heldre vill jag dö med Grim än lefva såsom vanärad.»

»Är detta ditt sista ord?»

»Ja.»

»Oåterkalleligen?»

»Ja, oåterkalleligen», svarade den unga flickan med tonvigt på båda orden.

»Jaså. Nå, hör då också mitt oåterkalleliga beslut», inföll pater Botvid. »Jag ryggar aldrig tillbaka för hvad jag en gång sagt. Nu får du bereda dig på, att i morgon se din trolofvade hänga. Kom ihåg det.»

Och med dessa ord lemnade han vredgad den unga flickan.

Då Jutha hörde den tunga bommen läggas för dörren svek henne de krafter, som hon endast på ett konstladt sätt kunnat hålla uppe.

Med ett svagt anskri sjönk hon åter ned på det kalla stengolfvet.

6.

Ungefär halfväges mellan Köping och Vesterås ligger invid landsvägen en by vid namn Borby. Så hette den åtminstone vid tiden för denna berättelse. Om den ännu har samma namn eller ens finnes till är oss ej bekant.

Den lilla byn bestod af omkring ett halft dusin hus. Deribland fanns ej mer än en enda någorlunda välbyggd gård, tillhörig Anders Larsson, byns rikaste man. De öfriga voro mindre kojor, bebodde af fattige torpare och arbetare.

En sällsynt lycka hade den byn haft. Den hade nemligen liksom genom ett underverk blifvit förskonad från danske fogdens tjenare, vare sig att desse antingen ej hittade vägen dit eller ansågo det icke vara mödan lönt att besvara sig med en påhelsning i det fattiga samhället, der bytet skulle blifvit intet eller också högst obetydligt.

Men, tidigt en morgon väcktes innevånarne i Borby af en man, som med andan i halsen kom inspringande på den krokiga bygatan, knackade på den första dörr han kom till och begärde att för himlens skull bli insläppt.

Länge dröjde det icke förrän byns innevånare med Anders Larsson i spetsen hade omringat den stuga, i hvilken flyktingen sökt skydd.

Han blef snart framdragen. Det var en medelålders karl, trasigt klädd och med så tydliga spår af förskräckelse, att borbyborne genast började känna medömkan med honom.

»Hvem är du?» sporde därför Anders Larsson, som vid alla viktiga händelser i byn förde ordet.

»Jag är en af fogdens tjenare på Köpingshus», svarade främlingen.

Vid denna bekännelse drogo sig först borbyborne förskräckte tillbaka liksom hade de plötsligt trampat på en huggorm.

Anders Larsson var likväl den, som först kom till besinning.

»Jaså, du tillhör den skurken Johan Vales folk», sade han. »Då har du ingen förskoning att vänta.»

Den arme syndaren föll nu på knä och bedyrade att han aldrig deltagit i de jutske knektarnes grymheter och utpressningar. Han bad att få omtala hvarför han nu kommit hit, men borbyborne voro obeveklige. Flyktingen släpades ett stycke utanför byn der ett väldigt träd sträckte ut sina lummiga grenar.

»Hit med ett rep», skrek Anders Larsson. »Vi ska' snart ha gjort...»

»För den heliga jungfruns skull haf förbarmande med mig», jemrade sig fången. »Jag är ju inte född dansk.»

»Hvad är du då för en landsman?» sporde Anders Larsson.

»Vestgöte.»

»Nå, det ska' vi nog pröfva», inföll bonden. »Jag har hört talas om att Engelbrekt har ett godt sätt att förvissa sig om huruvida han har en dansk eller en svensk framför sig. Nå, låt oss höra. Kan du säga hvit häst i korngolf?»

»Hvid häst i korngulf», eftersade fången med dansk brytning.

»Nå, det höres nog att han far med osanning», inföll Anders Larson. »Upp med honom!»

Den arme syndaren sprattlade och skrek af alla krafter, men förgäfves. Snaran var redan lagd om hans hals, då en ryttare i detsamma sprängde fram ur den närbelägna småskogen. Efter honom följde mellan tjugu och trettio andra ryttare.

»Hollah!» skrek den ensamme ryttaren, som icke var någon annan än gamle Guttorm. I sin ungdom hade han ganska ofta kafvat sig fram på hästryggen, så att detta sätt att färdas ej var något nytt för honom, rätt så gammal han var. »Hvem hänger ni?»

Anders Larsson, som väl kände Guttorm, gick fram emot honom.

»En af fogdens tjenare», sade han, »och utan tvifvel en spion.»

»Nej, jag är ingen spion», svarade fången. »Om jag bara finge tala skulle jag nog förklara mig.»

Sedan Guttorm några ögonblick betraktat fångens af dödsångsten bleka drag sade han:

»Släpp honom lös så länge. Jag ser nog att han ej är någon spion.»

Borbyborne lydde fastän motvilligt. Sedan fången derefter blifvit befriad från repet och till yttermera visso känt efter om det var en bedräglig villa eller

en verklighet, omtalade han för den lyssnande menigheten följande:

Han var född i södra delen af Vestergötland. Redan som pojke hade han med fadren flyttat öfver till Skåne. Efter några år begaf han sig åter tillbaka till Vestergötland der han gifte sig. Hans hustru dog dock snart och som krigstiden i Sverige började nästan samtidigt gick han i fält.

I en drabbning med juten blef han tillfångatagen. Repet väntade honom äfven nu. Endast derigenom att han tog tienst hos Johan Vale, som då befann sig i danska hären, kunde han rädda sitt lif.

Sedan hade han följt denne fogde under många år, men aldrig deltagit i hans eller hans knektars plundringar och grymheter.

För några dagar sedan, berättade han vidare, hade en dyrbar sak kommit bort från Johan Vale. Längesökte man efter den, men ingenstädes fanns det förloade.

Fogdens misstankar fästes allt mera på tjenaren, hvilkens namn var Håkan. Han underkastades ett strängt förhör, men nekade.

Då blef han så illa slagen, att han på ett par dagar med möda kunde röra armar och ben. Dessutom hotade fogden honom med pinbänken om han ej inom två dagar derefter skaffade till rätta det förloade.

Men, som han var oskyldig till stölden och således ej kunde veta hvart det stulna tagit vägen, föredrog han att heldre fly. Hans flykt upptäcktes dock och han eftersattes.

Endast derigenom att han egde noggrannare kännedom om trakten än fogdens knektar lyckades det honom att komma undan.

Håkan slutade derefter sin berättelse med följande ord:

»Och Gud är mitt vittne till att jag talar sanning. Gör nu med mig hvad ni vill, men kan jag på något sätt vara er till nytta, så vill jag det. Jag känner till Köpingshus mer än...»

»Ja, det der var inte så dumt, det», inföll Gutt-

orm. »Hör du, är den der hemliga gången under norra vallen ännu qvar?»

»Ja, men riktningen är förändrad.»

Guttorm spratt till. Det var nemligen på kändedomen om denna gång som han byggt sitt hopp på att kunna öfverumpla Köpingshus.

Efter några minuters funderande sporde han derfor:

»Känner du den nya gången?»

»Ja, ganska väl.»

»Hurdan är den?»

»Bättre än den gamla.»

»Är den högre?»

»Ja.»

»Och bredare kanske?»

»Ja, den är också bredare.»

»Hur många man få rum der?»

»Tre i bredd.»

»Godt. Du ska' få behålla lifvet, men endast på ett vilkor», sade Guttorm strängt.

»Hvad är det för ett vilkor?»

»Först en fråga till dig. Är du rädd för att träffa Johan Vale?»

»Nej, inte i edert sällskap. Jag önskar tvertom att få hämnas på honom.»

»Det är bra. Hör nu på hvad vilkor du ska' få behålla lifvet. Men, det är sannt, har du sett några fångar som nyligen blifvit förde till nästet?»

»Ja, en karl och en qvinna.»

»Det är Grim och Jutha», mumlade Guttorm för sig sjelf. Derefter fortfor han:

»Hur ha de det der?»

»Dåligt. De sämsta fängelsehålorne ha öppnats för dem, och...»

»Jaså», afbröt Guttorm. »Nå nå, Johan Vale samlar på sig allt mer och mer.»

»Men, jag ska' säga dig en annan sak», inföll Håkan något tveksamt.

»Hvad kan det vara?»

»Det är inte Johan Vale, som ensam är skulden till alla grymheterne.»

»Inte», ljöd det i korus från alla de församlades läppar. Guttorm sporde derefter:

»Hvems är då skulden?»

»Den lismande munkens?»

»Pater Botvids?»

»Ja, just hans. Det finnes inte större kreatur födt så mycket kan jag bedyra.»

Gamle Guttorm sänkte för några ögonblick hufvudet ned mot bröstet. Slutligen sade han:

»Inte nog med att du får behålla lifvet och friheten om du understöder oss. När vi ändteligen få bugt med de danske skurkarne, ska' du också få din rikliga andel af bytet.»

Håkan svarade ingenting annat än att han gilande böjde på hufvudet. Hans aktier, som endast för en kort stund stått så illa, hade nu stigit betydligt.

Till och med Anders Larsson räckte honom nu sin hand under det han yttrade:

»Jag ska' uppriktigt säga dig att det inte är så godt att i dessa svåra tider skilja mellan vän och fiende. Men jag hoppas att du inte vidare bär något groll till oss.»

»Nej bevars», svarade Håkan, och då alla de andre borbyborne skyndade sig att trycka hans händer var allt det förflutna glömdt.

Den lilla truppen hvilade sig derefter ett par timmar i Borby och förplägades efter aldra bästa förmåga. Guttorm ville med afsigt dröja så länge, att han skulle komma fram till Köpingshus ungefär vid midnattstid.

Omsider randades uppbrottstimmen. Ryttnarne suto redan till häst och Guttorm skulle just gifva tecknet till afmarschen, då alla de manlige byinnevånarne i en hast samlade sig som genom ett trollslag.

Somlige voro beväpnade med hötjugor, andra med väldiga knifvar, andra återigen med bågar och en ringa del med långa påkar och stakar med i ena ändan inslagna hvässta spikar.

»Vi vilja följa med er», utlät sig Anders Larsson. »Det blir alltid några duktige karlar till.»

»Men, hvilka ska' se efter byn och barnen?»
sporde Guttorm lifligt.

»Vi, vi», utropade qvinnorna, som ställt sig bakom sine män. »Se bara till att ni kunna köra bort juten, så blir det oss en stor glädje.»

En stund derefter tågade den modiga skaran med Guttorm och Håkan i spetsen mot Köpingshus. Alla voro muntre och så länge någon försigtighet ej borde iakttagas, sjöngos oupphörligt visor, ämnade att uppägga kämparne till mod, ståndaktighet och tapperhet.

Ungefär ett par timmar efter den modiga truppens afmarsch från Borby kom äfven en flere gånger så stark här dit.

Det var Engelbrekt, som vid närmare eftersinnande beslutit att skynda Guttorm och hans följeslagare till undsättning.

7.

Såsom bestämdt var hade Grim blifvit utförd till att undergå det straff, som Johan Vale bestämdt åt honom.

För att också ytterligare öka Juthas ångest och hämnas på henne för den ståndaktighet hon visat, hade pater Botvid med fogdens goda minne låtit föra ned henne på slottets borggård.

Den unga flickan var om möjligt ännu vackrare denna morgon än förut. Det var den ängslan och oro, som ständigt besjälade henne, som bidrog till att förhöja hennes utseende.

Då Johan Vale därför blef henne varse kände han en besynnerlig både oro och glädje inom sig. Han var äfven så upptagen med att betrakta den unga fiskarflickan att han icke det ringaste gaf akt på de lurande blickar, som pater Botvid slungade på honom.

Då Grim blifvit utförd och omgifven af knektar närmade sig Johan Vale honom och spottade honom i ansigtet.

»Så handlar endast en fegling och niding mot den värnlöse», hördes i detsamma en stämma utropa.

Det var Jutha, som icke längre kunde lägga band på sina känslor.

Johan Vale spratt till och han kände sig en smula förlägen då han mötte Juthas blickar.

»I hvilket förhållande står du till denne man», skrek han derefter hotande.

»Han är min trolofvade inför både Gud och människor», svarade den unga flickan med bestämd röst.

»Såå», inföll Johan Vale. »Är det sanning?»

»Ja, visst är det sanning.»

»Han har på ett groft sätt förgått sig emot mig», fortfor Johan Vale ilsket.

De blickar, som pater Botvid nu gaf fogden, sade så mycket som:

»Ja, fortfor du att reta upp dig. Ju förr får jag den önskade hämnden.»

Hvarken Jutha eller Grim besvarade fogdens ord annat än med föraktliga blickar. Dessa gjorde fogden ännu mera ursinnig.

»Häng genast den hunden!» skrek han därför, »men häng honom med...»

Johan Vale fick ej sista ordet öfver läpparne då Jutha låg framför hans fötter.

»Herre», sade hon under det en nästan vansinnig ångest aftecknade sig i hennes vackra drag. »Du har i motsats mot andra konungens fogdar någon gång varit böjd för att öfva mildhet. Var det äfven nu!»

Johan Vale gaf den knäböjande Jutha en lång blick, som kom pater Botvid att skära tänderne. Sedan han en stund under tystnad betraktat den vackra knäböjande qvinnan sade han:

»Detta styfsinta folk måste behandlas med hårdhet, så att det ej reser nackarne allt för mycket och blir oss öfvermäktigt. Dessutom har denne man förgripit sig på mig och detta fordrar hämnd.»

Då pater Botvid hörde de sista orden ljusnade hans anlete betydligt och han sände den ännu knäböjande Jutha en triumferande blick.

»Men var då en gång barmhertig», bad den unga flickan under det ett par klara tårar hängde i hennes långa ögonhår. »Håll oss gerna i fängelse, men skona hans lif.»

Denna varma bön hade synbarligen ett visst inflytande öfver Johan Vale. Pater Botvid, som ej tyckte om detta, blandade sig nu i samtalen sedan han förut gifvit den unga flickan en förfärligt hatfull blick.

»Min son», utbrast han och pekade på Grim, som hittills ej talat ett enda ord, »det är himmelens vilja att den der försvinner från jorden.»

»Tror du det, fromme fader», inföll Johan Vale obeslutsamt.

»Ja, jag är säker derpå. I natt hade jag en dröm, som var märklig och som...»

»En dröm», afbröt den vidskeplige och skuggrädde fogden. »Låt mig höra den.»

Och pater Botvid fortfor under det han återigen gaf Jutha, som under tiden rest sig upp och ångestfullt lät sina blickar hvila på fogdens anlete, en hatfull blick:

»Jag fann mig plötsligt omfladdrad af ett strålande sken. Förgäfves bemödade jag mig att se in i detta sken. Det var lika omöjligt, som att en strålande sommardag se på solen. Vid det att jag då bäfvande slöt mina ögon, ty jag kände att det var den allsmäktiges öfversvinneliga klarhet, som omflöt mig, hörde jag en röst, som sade:

»En röst», inföll Johan Vale och korsade sig och alla hans män följde exemplet.

»Ja, en röst, så ren och klangfull som den endast kan komma från de saliges boningar. Rösten sade endast dessa ord:

»Den fånge, som ni tagit kan vara er till skada. Han måste försvinna, ty han har ej den rätta tron. Och dermed försvann klarheten. Jag vaknade bokstafligen badande i svett.»

»En anderöst, en röst från himmelen», ropade knektarne om hvarandra under det de åter korsade sig.

»Ja, en röst från andeverlden», inföll pater Bot-

vid med fanatisk stämma. »Lyda vi ej den, så skall det ske oss en stor olycka!»

Jutha visste ej hvarifrån hon i dessa ögonblick fick det lugn, som strömmade till henne. Med hög-
buret hufvud gick hon rakt fram till Johan Vale, såg honom skarpt i ögonen och sade:

»Tro honom ej; han ljuger.»

Pater Botvid hoppade till.

»Hvad är detta för en nedrig beskyllning!» skrek han och stampade häftigt i marken.

»När hade du den uppenbarelsen?»

Efter ett kort funderande nämnde munken en viss timme.

»Ja, har jag inte rätt i när jag säger att du endast far med lögner», inföll Jutha. »Vid samma tid som du nu säger att du hade din uppenbarelse inträngde du i mitt fängelse och föreslog att rädda Grim om jag ville gå in på det skamliga förslag som du gjorde mig. Kan du neka dertill?»

Vid dessa sista ord tog Johan Vale ett par steg tillbaka och spände sina skarpaste blickar i pater Botvid.

Denne återigen förlorade helt och hållet fattningen vid Juthas uppträdande. Han ömsom bleknade och ömsom rodnade. Flere gånger öppnade han munnen för att tala, men kunde ej få fram ett enda ord.

Slutligen bröt Johan Vale den pinsamma tystnaden sålunda:

»Är det sannt hvad denna qvinna lägger er till last, vördige fader?»

I fogdens spörsmål låg icke så litet hån. Han kände alltför väl den vällustige munkens nedrigheter för att kunna tvifla på Juthas utsago.

Men nu var det pater Botvid som åter fick mål i munnen.

»Sanning hvad hon säger», utbrast han och stampade ursinnigt i marken. »Nej, jag säger dig, Johan Vale, det är djefvulen, som talar genom hennes mun, jag har . . .»

En våldsam hosta afbröt i detsamma munkens tal. Detta rådrum begagnade sig Jutha af, gick fram till

fogden och sade under det hon allvarligt såg honom i ögonen:

»Vid min affidna moders minne och vid allt hvad heligt är svär jag att alla mina ord äro sanna. Må Guds eviga straff drabba mig här om jag talar osanning.»

»Tro henne ej, tro henne ej», inföll pater Botvid och nu med synbar ängslan. »Jag säger dig att denna qvinna är besatt af djefvulen.»

»Eller också du, eländige bycklare», ifyllde Jutha med en stämman, som hade en förunderlig klang i sig.

Det finnes vissa ögonblick då till och med tyrannen bäfvar tillbaka för att begå en våldsgerning. Ett sådant ögonblick hade nu Johan Vale.

Sedan han besinnat sig några minuter utbrast han med befallande stämman:

»För tillbaka fången till fängelset. Jag vill närmare undersöka förhållandet.»

»Tack, o, tack», utbrast Jutha och sprang fram till Johan Vale samt fattade hans händer. »Men», fortfor hon och pekade ängsligt på pater Botvid, som lik ett retadt lejon sprang omkring, mumlande för sig sjelf de gröfsta förbannelser hans tunga kunde uttala, »beskydda mig för honom!»

Den blick, som Johan Vale gaf den unga flickan var så besynnerlig, att hon redan började ångra att hon anropat honom om bistånd. Hon blef dock något lugnare till sinnes när fogden svarade:

»Stilla din oro så länge, flicka. Jag vill närmare undersöka förhållandet innan jag straffar.»

Innan Grim återfördes till sitt fängelse utbytte likväl de älskande en lång och trofast blick. Det låg en hel verld af den djupaste kärlek deri.

På vägen till sitt rum tänkte Johan Vale så här för sig sjelf:

»Jag har knappast sett en så vacker flicka. Ah, pater Botvid, du är nog listig, men ännu är jag herre här, och så länge ska' du ej mera draga mig vid näsan. Men, att begagna våld mot flickan, det lyckas synbarligen ej. Jag vill därför se till hvad mildheten skall kunna uträtta.»

Fogden gaf derefter sträng befallning att Jutha skulle erhålla ett bättre fängelse i någon af de högre liggande tornkamrarne, samt lade hennes vaktare allvarligt på hjertat att behandla henne väl till dess han beslutade annorlunda.

8.

Det var kort före midnatt som Guttorm anlände med sine följeslagare till Köpingshus. Men innan de hunno fram till sjelfva slottet måste de passera ån.

Natten var lyckligtvis mörkare än vanligt i följd af det ymniga regn, som föll utan afbrott. Detta bidrog också till att något slappa vaksamheten hos fogdenästets försvarare.

För att så mycket som möjligt minska utsigten till upptäckt gick Guttorm på Håkans uppmaning ett längre stycke uppåt ån.

»Här», sade Johan Vales fordne tjenare och stannade, »här ska' det finnas båtar.»

»Är du riktigt säker derpå?»

»Säker på. Ja, det kan du allt lita på! Se här! Har jag inte talat sanning? Här ligga tre stycken.»

»Inte flere!»

»Kanske längre fram. Låt oss se efter.»

Sökandet började ånyo och resultatet blef att åter tre farkoster anträffades.

Guttorm betänkte sig en stund innan han gaf tecknet till öfverfarten.

»De der kunna ej bära halfva styrkan», sade han slutligen eftertänksamt.

»Behöfs inte heller. Några i sender gå öfver», menade Håkan.

»Är skogsdungen vid borgen ännu qvar?»

»Jo jo men. Annars finge väl juten frysa ihjäl, kan jag tro.»

»Men hästarne måste vi lemna.»

»Ja, det är alldeles nödvändigt.»

»Hvar ska' vi göra af dem?»

Håkan funderade en stund, derpå sade han:

»Vi kunna ju lemna dem här under säker tillsyn. Om det går olyckligt för oss vid slottet, något som jag ej vill hoppas, så är det godt att ha dem till reträtten.»

Under det bondehären var sysselsatt med att göra båtarne i ordning upptäcktes två danske spejare. Det anställdes genast jagt efter dem och den slutade ändteligen så, att jutarne blefvo tagne vid lif.

De framfördes genast till Guttorm. Vid åsynen af den beväpnade allmogen föllo genast de fege stackrarne på knä och bådo om sina lif.

»Jo, nu ä' ni ödmjuka», sade den gamle fiskaren hänfullt. »Men bara ni...»

»Får jag förhöra dem?» inföll i detsamma Håkan och trädde fram.

»Ja, gerna, du känner bättre sättet än jag», svarade Guttorm hastigt. »Men kläm efter de karnaljerne!»

»Var lugn, du», menade Håkan. Den ene af dem är just den, som försökte att vältra skulden för stölden på mig.»

När de båda jutske knektarne fingo syn på sin fordne kamrat bleknade de.

»Nå», sporde Håkan under det hela Guttorms styrka slutit en ring omkring fångarne, »hur ha ni det på slottet nu för tiden?»

Danskarne sågo på hvarandra utan att svara.

»Jag råder eder till att öppna munnen», utbrast Håkan strängt. »Ännu finnes här rep, starka nog åt er.»

Då funno jutarne för godt att ej längre iakttaga vältalighetens tystnad.

»Ja, nog ha vi det lika bra som förut», svarade den ene och gaf sin kamrat en sidoblick.

Håkan såg den nog, men låtsade ej till en början derom. I stället sade han:

»Hur är det med den der fångne fiskaren och hans trolofvade?»

Dansken, som förde ordet, omtalade det ofvan berättade uppträdet på borggården.

»Då är det ingen tid att förlora», utbrast gamle Guttorm. »Den der skurkaktige munken är ej att tro.»

»Nå», sporde Håkan vidare, »hvem af er var det som stal Johan Vales silfverskål och derefter vältrade skulden på mig?»

Den minste af danskarne bleknade märkbart vid denna oförmodade fråga, hvarjemte en skälfning genomilade hans gestalt.

»Jaså, det var du, Jens», utbrast Håkan. »Nå, då ska' du också få din beskärda lön.»

Dansken föll på knä och jemrade sig. Han bad och hotade, men ingenting hjälpte. Några minuter derefter dinglade han på en svigtande trädgren.

När kamraten såg denna stränga rättvisa bad han om nåd i den mest ömkliga ton.

»Du är en stackare, Hans», inföll Håkan. »Men när du var i borgen, då var du allt en af de värste kaxarne. Hör nu hvad jag säger. Finnas här flere båtar i närheten?»

»Jag vet inte», svarade Hans med lågmäld stämma.

Under en olycksbådande tystnad gaf Håkan bönderne ett tecken att vara färdige med repet.

Detta löste ändteligen danskens tungband.

»Jo, jag kommer nu ihåg det», utbrast han ängsligt. »Jag kommer ihåg det.»

»Nå, hvar ä' de då?»

»Följ mig.»

Eskorterad af hela styrkan gick dansken derefter nedåt ån. På ungefär tjugu alnars afstånd från lägerplatsen lågo tvenne farkoster i godt skick till hälften uppdragne på stranden och öfvertäckte med ris och qvistar.

»Nå, det är ändock något», sade Guttorm belåten. »Bind nu juten säkert så att han ej kommer undan.»

Då midnatten inbrutit gick Guttorm med sin styrka öfver ån. Allt aflopp lyckligt. Under den fullkomligaste tystnad skyndade derefter den lilla modiga skaran fram mot Köpingshus. Alla hade invigt sig åt seger eller död.

Timme efter timme blef tanken på den vackra fiskarflickan allt mera varm hos Johan Vale. Sedan han derefter låtit kalla till sig pater Botvid och tvungit honom att bekänna sanningen, begaf han sig ensam till Juthas fängelse.

Den unga flickan kunde icke sofva oaktadt hon gjorde alla möjliga försök dertill. De mest fantastiska gyckelbilder föresväfvade henne oaktadt hon var vaken.

Från det rum dit hon nu blifvit förflyttad hade hon utsigt icke allenast öfver staden utan också öfver den på andra sidan liggande skogsdungen, mellan hvars träd hon kunde se den lilla åns blanka vatten der och der slingra fram.

Under dagens timmar var det hennes käraste sysselsättning att från fönstret följa den smala vattenrandens ormlika slingringar. Hon tänkte då på de förgångna lyckliga tiderna och undrade mer än en gång om dessa skulle komma tillbaka.

Den ofvan nämnda regnnatten var det som den välgörande sömnen flydde från hennes ögon. Redan som barn hade hon af farfadren erhållit till skänks en liten väl arbetad madonnabild af ben. Denna bar hon ännu i ett snöre kring halsen.

Under de smärtsamma timmarne, isynnerhet då natten sänkte sig öfver jorden och tankarne togo en dystrare vändning, var det för henne en själens lisa att med barnslig fromhet få vända sig till den heliga jungfrun med sina böner. Och att dessa flöto ur en varm och ren själ, det var ej något tvifvel underkastadt.

Så hade Jutha äfven denna natt anropat madonnan om hjälp i betrycket. Hon hade just tryckt den lilla bilden till sitt hjerta och sina läppar när dörren öppnades och Johan Vale trädde in.

Efter honom följde två knektar bärande ett par lampor.

»Ställ dem der», befalldes fogden och pekade på bordet, »och hållen sedan vakt utanför.»

Detta försigtighetsmått tog han på det att ej pater Botvid skulle kunna tränga sig in.

Jutha märkte genast på fogdens utseende, att han

hade något viktigt att förkunna. Hon ville draga sig tillbaka men stannade liksom fastnaglad midt på golvet vid den blick, som hon erhöll.

Då knektarne väl aflägsnat sig, sade Johan Vale med inställsam röst:

»Var ej rädd, unga flicka. Ingenting ondt skall hända dig.»

»Nå, så gif då mig och min trolofvade friheten», bad Jutha och knäppte tillhopa händerne.

»Nu beder du om en sak, som tål att tänka på mer än en gång», svarade Johan Vale och tog plats vid bordet. »Du vet ju att fiskaren Grim har svårt förbrutit sig emot mig.»

»Men, det var din egen skuld, herre.»

»Min egen skuld!»

»Ja visst! Du skymfade honom.»

Vid dessa ord från den unga flickans läppar var det nära att Johan Vale fallit ur den roll han för tillfället antagit.

Han sansade sig dock genast och sade under det ett egendomligt leende spelade kring hans läppar:

»Du talar djerfva ord, unga flicka, men jag förlåter dig. Ännu är jag herre här och kan göra hvad mig lyster.»

»Ja, men ingen vet hur länge», ämnade Jutha svara. Hon teg dock visligen och sade i stället:

»Det är sannt att du ännu är herre här.»

»Ja», svarade fogden under det ett spotskt leende spelade kring hans mungipor, »och jag hoppas att äfven länge få vara det. Köpingshus och Stegeborg äro mine förlänningar och sent skall det lyckas upprorsmannen Engelbrekt att rycka dem ifrån mig.»

»Så tänkte också fogden på Westerås», inföll Jutha hastigt, »men hur har...»

»Tala ej om den ynkryggen», afbröt Johan Vale och kråmade sig. »Han har då ej haft mera mod och kraft än en höna.»

Efter en stunds tystnad fortfor han:

»Men nu har jag ej kommit hit för att tala med dig derom, utan i och för en annan sak.»

»Om hvad då?» sporde Jutha nyfiken.

»Om dig sjelf.»

»Om mig sjelf!»

»Ja, just så», inföll Johan Vale under det han såg på den unga flickan med gnistrande blickar.

Då Jutha såg dessa blickar kände hon att hon bleknade. Hon lyckades dock att tilltvinga sig så mycket lugn att hon kunde spörja:

»Hvad vill du mig då, Johan Vale?»

Denna enkla och rättframma fråga hade på Johan Vale i förstone samma inflytande som ett iskallt ämbar vatten på en upphettad person. Juthas allvarliga blickar bidrogo också till att öka hans minutliga förlägenhet.

Slutligen ryckte han dock upp sig, for med båda händerne öfver pannan och sade:

»Hvad hade pater Botvid för ett förslag att göra dig?»

Jutha ryggade tillbaka.

»Blif ej förskräckt öfver min fråga», fortfor Johan Vale. »Jag vill skydda dig för honom.»

Jutha pressade båda händerne konvulsiviskt mot bröstet när hon svarade:

»Jag behöfver intet annat skydd än det farfar ämnat mig. Låt mig och Grim komma härifrån och . . .»

»Nej», svarade Johan Vale och afkastade med detsamma den vänlighetsmask han tvungit sig att antaga. »Du är för skön åt en simpel fiskare. Du skall bli min.»

»Aldrig», utbrast den unga flickan med stark tonvigt.

»Jaså, du trotsar ännu», skrek Johan Vale och sprang upp. »Vet du inte att jag kan krossa dig när jag vill!»

»Fullborda ditt dåd, men gör det snart», svarade Jutha med bäfvan. »Jag öfverlefver aldrig den vanäran.»

Johan Vale hade ställt sig framför den unga flickan och hans blickar voro med ett olycksbådande uttryck fästade på henne.

»Säg fort om du godvilligt går in på att följa mig», sporde han.

»Jag svarar nej.»

»Bäfvadå för mig och hör mitt sista ord. Har du ej tills i morgon bittida gått in på mitt förslag, så skall din trolofvade utan misskund dö. Det är endast för din skull som jag uppskjutit domen öfver honom.»

»Fullborda du din hämnd», svarade Jutha och rätade stolt upp sig. »Jag blir ändock aldrig din!»

»Ha, ha, ha», skrattade Johan Vale. »När det kommer till afgörandet få vi allt se att du gifver med dig.»

»Aldrig! Hör du det! Aldrig!» svarade Jutha med tonvigt på hvarje ord.

»Hå, jag vet ett bra sätt att tvinga dig!»

»Och det skulle vara?»

»Med våld.»

Efter dessa ord närmade sig Johan Vale dörren. Han hade redan lagt handen på dörrklinkan, när dörren häftigt rycktes upp och pater Botvid störtade in, förskräckt utropande:

»Vi äro öfverrumplade!»

När Guttorm och hans käcke kamrater hunno fram i närheten af norra slottsporten visade sig Håkan plötsligt villrådig.

Den gamle fiskaren, som oafvändt hållit sina ögon fästade på honom, grep honom hastigt i kragen.

»Jag trodde väl att du var en förrädare», menade Guttorm strängt.

»Nej, det är jag visst inte, men jag ska' säga dig hur det är»; menade Håkan.

»Nå, fort ut dermed!»

»Jag har aldrig varit och sett den nya ingången härifrån, men låt mig se! jo, nu har jag det. Något längre till höger. Så der! Nu känner jag igen mig!»

Mellan täta buskar, som oupphörligt sargade händer, ben och ansigten hunno de käcke öfverrumplarne slutligen fram till en i muren synlig port.

Håkan tryckte derpå ett par gånger.

»Är den stängd?» sporde Guttorm utan att släppa sitt tag i Håkans tröjkrage.

»Ja, den tyckes vara det, men vänta, jag hör röster innanför, hållen er nu i beredskap.»

Efter dessa ord började Håkan att bulta på porten.

»Hvem är det, som är så sent ute?» sporde en stämma inifrån.

»Tyst der», sade en annan, »jag känner igen att det är Hans, som för ett par timmar sedan gick ut.»

Den lilla porten började straxt derefter att knarra på sina gångjern. När öppningen slutligen blef så stor att ett par personer kunde komma igenom rusade Guttorm och Helge först in.

De två danske knektarne blefvo genast nedhuggne. Utan att gifva borgens försvarare tid att sansa sig skyndade bönderne, vägledde af Håkan, till deras kvarter. Efter en kort, men häftig strid blefvo samtliga knektarne dels nedhuggne, dels tillfångatagne. Den som gjorde värsta motståndet var Eskel Swantz. Han värjde sig tappert i ett hörn af borggården, men stupade slutligen med klufvet hufvud.

»Nu upp för att få tag i skurken Johan Vale», ropade gamle Guttorm.

»Men först måste vi befria Grim», uppmanade Helge.

»Ja, det har du rätt i», utbrast Guttorm, »men hur ska' vi få reda på hans fängelse?»

»Följen mig bara», ropade Håkan, »jag vet hvar det är beläget».

Inom några minuter var den unge fiskaren befriad. Han fick genast vapen och var ej sen att uppmana frihetskämparne att ej sluta förr, än Johan Vale och den lismande munken voro gripne.

Denne sist nämnde, hos hvilken svartsjukan rasade med ohejdad fart ämnade just smyga sig upp i tornet för att se efter hvart Johan Vale tagit vägen.

Innan munken hann sin bestämmelseort möttes han dock af Guttorms folk.

»Der smyger den skenhelige kanaljen», skrek Håkan. »Gripen honom genast!»

Pater Botvid insåg genast rätta sammanhanget. I sin dödliga ångest flyktade han uppför torntrappan, på det häftigaste förföljd af Grim, Guttorm, Håkan och de öfrige. Då han fick syn på de utanför Juthas

kammare postande knektarne sporde han genast om Johan Vale var der inne.

»Ja, men ingen får tillträde dit», sade en af knektarne.

Pustande och skälfvande omtalade munken derpå att borgen var öfverrumplad. Förtryckarens tappre soldater togo då liksom på en gifven vink samtidigt till fötterna och gömde sig hvar de kunde.

I detta ögonblick var det som pater Botvid ryckte upp dörren till Juthas fängelse och ropade sitt ödesdigra:

»Vi äro öfverrumplade!»

Johan Vale hade knappt förnummit detta utrop förrän han skyndade undan. På smygvägar, dem endast han kände till lyckades han att komma ut ur borgen.

Straxt utanför träffade han en af sine trognaste tjenare. Denne hjälpte sin herre, skaffade honom en båt och efter många farliga äfventyr kom Johan Vale slutligen till Stegeborg, sin andra förläning.

Då pater Botvid störtade in i Juthas fängelse hade han icke sinne för annat än att kunna gömma sig. Han dansade omkring som en snurra och såg så genomlycklig ut att den unga flickan icke kunde frigöra sig från den medömkan, som trängde sig på henne.

Men denna munkens sinnesförfattning varade icke länge. Då han varseblef Jutha vaknade hans fordna lidelse.

»Ha», skrek han vildt och rusade emot den unga flickan, »om jag ej får ega dig, ska' heller ingen annan få det!»

Jutha sprang tillbaka och uppgaf ett rop af förskräckelse. Men vig som en katt kastade sig munken emot henne. En lång och spetsig dolk glänste i hans hand.

»Framåt, Jutha är i fara», hördes i detsamma en manlig stämma utifrån och i nästa ögonblicks instörtade den unge fiskaran Grim.

När pater Botvid fick se desse nya fiender gaf han till ett rytande, dolken höjde sig och Jutha skulle ofelbart ha blifvit genomborrad om hon ej, anlitande hela sin vighet, kastat sig åt sidan.

I samma ögonblick rusade Grim fram och ryckte henne undan det farliga grannskapet.

Hack i häl efter den unge fiskaren följde Helge. Vid åsynen af Botvid kastade han sig handlöst öfver honom. Väl försökte munken att nyttja sin dolk men endast ett lätt sår i venstra armen kunde han tillfoga Helge.

En kort brottning följde härpå. Som Helge var pater Botvid betydligt öfverlägsen i kroppskrafter hade han honom snart under sig, hvarefter hans senfulla fingrar omsnörde munkens strupe.

»Nåd, nåd», stönade pater Botvid.

»Nåd», eftersade Helge. »Gaf du min stackars dotter nåd då hon bad derom. Nej, dö usling! Veder-gällningens dag har ändteligen slagit för dig!»

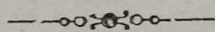
Efter dessa ord hopsnörde han ytterligare den skurkaktige munkens strupe. Några konvulsiviska ryckningar och pater Botvid hade fått lönen för sina onda gerningar.

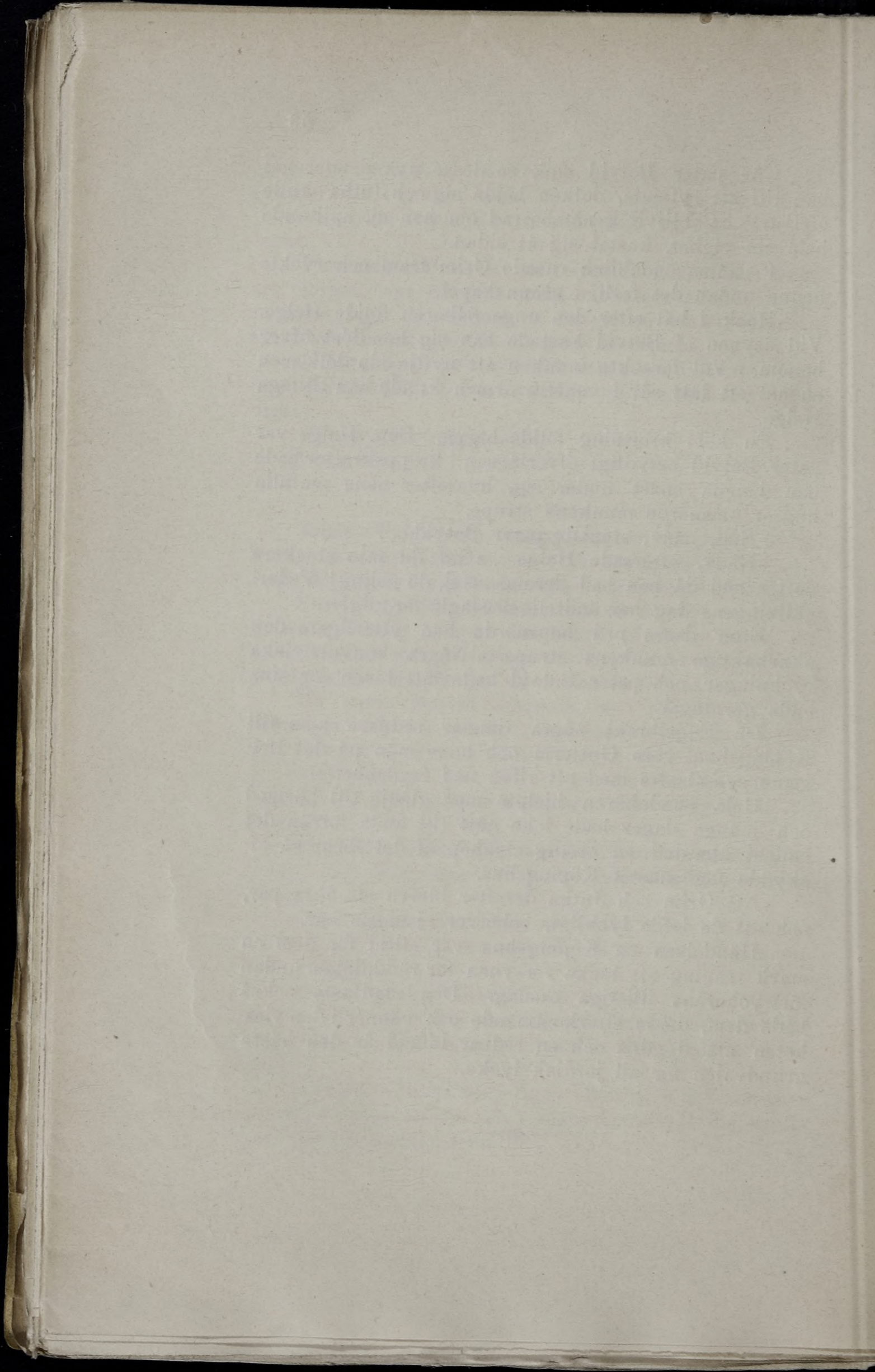
Då Engelbrekt några timmar sednare kom till Köpingshus voro Guttorm och hans män på det ifrigaste sysselsatte med att rifva ned fogdenästet.

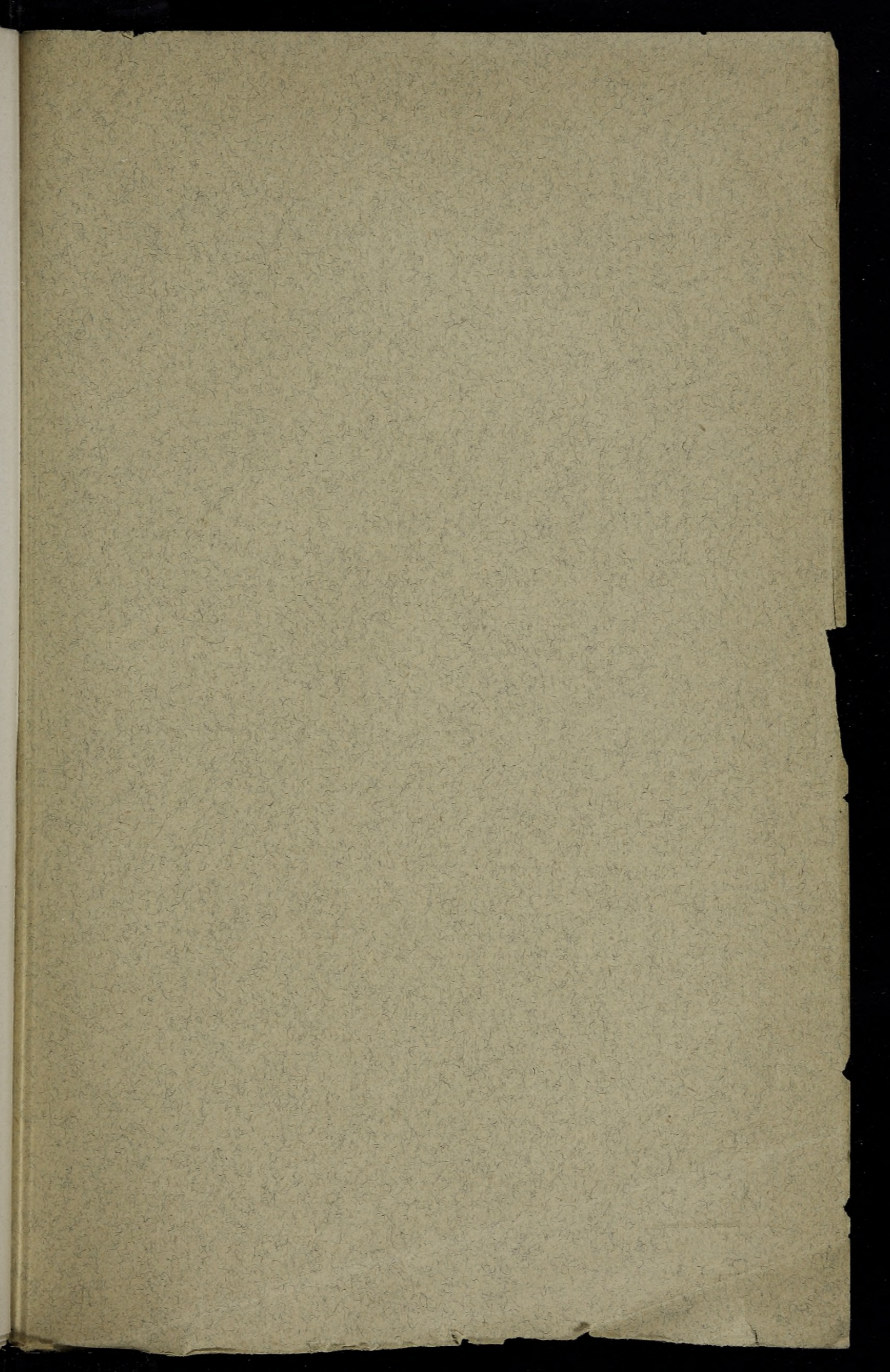
Hela bondehären hjälpte med glädje till härmed och många dagar hade icke gått till ända förrän det endast återstod en oredig stenhop af det förut så afskydda fogdenästet Köpingshus.

Att Grim och Jutha derefter blefvo ett äkta par, och att de lefde lyckligt, behöfver ej sägas här.

Händelsen på Köpingshus var alltid för dem en stark maning att tacka försynen för räddningen undan förtryckarens illistiga anslag. Den stadfäste också både dem, deras efterkommande och vänner i den vissheten att dygden och en redbar lefnad är den bästa grundvalen för all jordisk lycka.

Historiskt-Romantiska Berättelser.

Af **J. O. Åberg.**

Erik Ollikainen, pris 1 krona.
Spofvens pistol, pris 50 öre.
Sammansvärjningen i Krakau, pris 50 öre.
Karl XII:s värja, pris 75 öre.
Ett qvinnodåd, pris 35 öre.
Lots-Jakob, pris 1 krona.
Skräddarne i Greiffenhagen, pris 35 öre.
Karl XII som fångvaktare, pris 50 öre.
Lasse i gatan, pris 60 öre.
Banér i säcken, pris 1 krona.
Måns Lurifax, pris 75 öre.
Snapphanarne, pris 2 kronor.
Den siste karolinen, pris 60 öre.
Mjölmarflickan vid Lützen, pris 50 öre.
Under Snapphane-eken, pris 1 krona.
Öfverlöparen, pris 50 öre.
Länsmannen, pris 60 öre.
Svenskarne på Hammershuus, pris 1,75.
Kapten Severin, pris 1,25.
I hålvägen, pris 75 öre.
Nattvardsgästerna, pris 75 öre.
Gustaf II Adolfs sista julafton m. fl., pris 1 krona.
Tyrannens lön, pris 50 öre.
Gösta Kroknäsa, pris 75 öre.
Rebellens Dotter, pris 75 öre.
Soldattorpet vid Rajalaks, pris 75 öre.

Af **Sylvia.**

Magdalena Rudenschöld, pris häftad 4,50, inb. 5,50.
Axel Fersen och Marie Antoinette, pris häftad 2,50, inb. 3,50.

Af **Lodbrok.**

Fänrik Flinks minnen från trettioåriga kriget, häftad 3,75,
inb. 5 kr.
Fröken Bärfelts Hemlighet, pris häftad 6 kr., inb. 8 kr.
Birger Jarls Söner, pris häftad 6,75, inb. 9 kr.

Seke Historiska Romaner.

Af **Lodbrok.**

Nybygget vid Vargkullen, pris häftad 4,50, inb. 5,50.
Millionärens dotterson, pris häftad 3 kronor, inb. 4 kr.

